Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem.

הײנט 8 זײטען.

NAJER FOLKSBLAT — פרײז 20 גראשען

נײער פאלקסבלאט

אומפארטײאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צײטונג

Nr. 43/1643	Łódź, Wtorek 19 lutego 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז, דינסטאג, ט׳ אדר א׳ תרפ״ט	Nr. 43/1643

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פּיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

גרויסע קאנפערענץ פון געז. פיל. אינסטיטוציעס

נעהמט איבער ווײטער צו פיהרען די אקציע,

צו וועלכער „נײער פאלקסבלאט" האט געגעבען די איניציאטיוו.

פארשטעהער פון קהלה, בני-ברית, רעטונגס-קאמיטעט, דאבראטשינאשטש, פיקוח-נפש און „וויזא" בילדען דעם עקזעקוטיוו.

די בּרענענדיגע נויטווענדיגקייט ווײטער צו פיהרען און עווענטועל צו פערברייטערען די הילפס-אקציע, וועלכע איז איניציאירט געוואָרען דורכ׳ן „נײעם פאָלקסבלאט" און דער אינטערעס צו דער ראַזיגער אַקציע האָט זיך אַרויסגעוויזען אויף דער נעכטיגער גרויסער קאָנפערענץ פון געזעלשאַפטליך-פילאַנטראָפּישע אינסטיטוציעס, וואָס איז אין אָוונד פאַרגעקומען אין לאָקאַל פון רעטונגס-קאָמיטעט.

אין דער קאָנפערענץ האָבען זיך בעטײליגט די פאָרשטעהער: פון דער קהלה — פּרעזעס מינצבערג, נײמאַן און שוויאַטלאָווסקי, פון רעטונגס-קאָמיטעט סענאַטאָר בּורזינער און רעד. י. אונער, פון קאָמיטעט „פיקוח נפש" — ה׳ העלמאַן, א. קאָהן, און ז. קלײן, פון דער לאָזשע „בני ברית" — ה״ה פּ. ראָזענטאַל, ד״ר בּרוידע, פון ראָבּראָטשינאָשטש — ה״ה נײמאַן, סט. יאַראָטשינסקי, צוקער און גליקסמאַן, פון „וויזא" — פרוי ד״ר רעזניק און פון דער פּרעסע: רעד. ע. האַמבּורסקי, רעד. לאַזאַר פּוקס, רעד. י. קאַהאַן, ראָזענבּערג און א. ל. ועלמאַנאָוויטש.

די קאָנפערענץ עפענט סענ. בּורזינער און לויט זײן פאָרשלאַג ווערט אַלס פאָרזיצער גע-וועהלט ה׳ ראָזענטאַל.

דאָס ערשטע וואָרט בעקומט רעד. לאַזאַר פּוקס, וועלכער רעפערירט די ענטשטעהונג פון דער אונטערנעמונגער הילפס-אַקציע. דירעקט גע-בּראַכט הערצו האָט די קאַטאַסטראָפע פון די פרעסט, און אַלע אינסטיטוציעס, וואָס זענען בּע-רופען צו ערטײלען הילף דער נויטבּעדערפטיגער בּע-פעלקערונג, האָט די פּרעסע אַלײן גענומען נעהמען אויף זיך די אַרבּייט. לויט דער איניציאַטיוו פון „נײעם פאָלקסבלאַט" זענען ענטשטאַנען 12 וואַרים-און דערנעהרונגס-פונקטען. ווי נויטיג זײ זענען איז צו זעהען פון די בּעריכטען, וועלכע זענען אָנגעקומען פאַר דעם מעת-לעת פון זײער עקזיסטענץ. די רעדאַקציע פון „נ. פ." האָט נישט בּדעה צו שאַפען קײן פילאַנטראָפּישע געזעלשאַפטען, זי נוצט אויס די געלעגענהײט פון דער איצטיגער קאָנפערענץ צו זאָגען די פיהרענדע געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס אין שטאָט, זײ זאָלען איבּערנעהמען די אַקציע, זי ווײטער פיהרען און פערבּרײטערען.

ה׳ העלמאַן אונטערשטרײכט די גרויס פון דער נויט אין שטאָט, די 12 וואַרים- און דערנע-רונגס-פונקטען, וועלכע זענען געשאַפען געוואָרען, זע-נען דער מינימום פון דער נויטווענדיגער הילף. אויב מען קאָן נישט שאַפען עפּעס בּעסערס, מוז מען אָפּהיטען דאָס געשאַפענע. דער קאָמיטעט „פיקוח נפש" האָט זײן אָרגאַניזאַציאָנס-אַרבּײט אַ-דורכגעפיהרט, איצט איז ער גרײט איבּערצוגעבען די ווײטערדיגע אָנפיהרונג.

רעד. י. קאַהאַן ווײזט אָן, אַז „לאָדזשער טאַגעבּלאַט" האָט נישט אײנמאָל אַפּעלירט צו זײער געזעלשאַפט. אויך איצט האָט די צײטונג אַפּעלירט צום ראָבּראָטשינאָשטש. ה׳ קאַהאַן פאָדערט צו פיהרען אַן אַקציע פאַר בּכבודיגע בּירגער.

ה׳ יאַראָטשינסקי ערקלערט, אַז דער ראָבּראָטשינאָשטש ערפילט זײנע פליכטען, וועגען די אַפּעלען פון „לאָדזשער טאַגעבּלאַט" ווײסט ער נאָרנישט.

ד״ר בּרוידע ענטפערט רעד. קאַהאַן, אַז די איצטיגע קאָנפערענץ איז צוזאַמענגערופען געוואָרען נישט צוליבּ די אַפּעלען פון „ל. טאַג." די קאָנפערענץ איז צושטאַנד געקומען דערפאַר, ווײל ס׳זענען געשאַ-פען געוואָרען רעאַלע הילפס-אַנשטאַלטען, די וואַ-רים- און דערנעהרונגס-פונקטען, וועלכע זענען אַ וויכטיגע זאַך און דאַרפען ווײטער אויסגעהאַלטען ווערען. ער לײגט פאָר צו אַקצעפּטירען די אָנגע-הויבּענע אַקציע, עווענטועל צו שאַפען נאָך אַ 2-3 קיכען פאַר בּכבודיגע.

ה׳ נײמאַן גיט אַן׳איבּערזיכט וועגען דעם, וואָס דאָבּראָטשינאָשטש האָט אַמאָל אויפגעטון מכח הילף פאַר בּכבודיגע. ער האַלט אָבּער, אַז מיט אַ-אַ אַקציע דאַרף מען זײן פאָרזיכטיג. אויך ער זאָגט זיך אַרויס פאַר אונטערשטיצען די דערנעה-רונגס-פונקטען.

רעד. האַמבּורסקי האַלט, אַז מיט׳ן שאַ-פען די וואַרים-פונקטען איז אָפּגעטון געוואָרען אַ גוטע זאַך. מ׳דאַרף אָבּער אויך פיהרען אַן׳אַקציע אין אַנדערע ריכטונגען ווי קוהלען-פערטײלונג אד״גל.

ה׳ א. קאָהן מײנט, אַז די וואַרים- און דער-נעהרונגס-פונקטען קאָנען פערוואַנדעלט ווערען אין אַ סטאַבּילע אינסטיטוציע, ווײל די נויט איז גרויס אויך אָהן די פרעסט.

פּרעזעס מינצבּערג האַלט די אַקציע פון „פיקוח נפש" פאַר אַ לעבּענס-נויטווענדיגקײט. ער איז אָבּער נישט אין דער מײנונג, אַז די אַקציע זאָל זײן אַ פּערמאַנענטע. ער שטעלט די פראַגע, אויף וואָסער סומע קאָן מען האָפען בּײם פיהרען די אַקציע, וועלכע וואָלט געדאַרפט אונטע-שטיצט ווע-רען אויך דורך דער שטאָט-פערוואַלטונג, אָבּער פריהער מוז זיך אָפּרופען די יודישע געזעלשאַפט.

אויף דער פראַגע פון סענ. בּורזינער בּעט ה׳ העלמאַן אויספיהרליכע ערקלערונגען וועגען דעם, דער קאַלקולירטער אויסהאַלטונג פון די וואַרים- און דערנעהרונגס-פונקטען. די מיטלען פאַר דער אַקציע דאַרפען געבּען: קהלה אַ דריטעל, בּני-בּרית — אַ דריטעל, דאָס איבּעריגע דאַרף געבּען די געזעלשאַפט.

סענ. בּורזינער בּעגריסט דאָס צונויפקו-מען זיך אויף אַ קאָנפערענץ פון אַזעלכע וויכטיגע אינסטיטוציעס. ער מײנט, אַז אויף דער קאָנפע-רענץ דאַרף געלעגט ווערען דער גרונדשטײן פאַר דער אָנקומענדיגער פּסח-אַקציע.

ד״ר בּרוידע בּעט נישט אויסצומישען די וואַ-רים-שטובּען מיט דער פּסח-אַקציע. ער לעגט פאָר, אַז עס זאָל אויפ׳ן אָרט געבילדעט ווערען אַ קאָמי-טעט, וואָס זאָל אָנפיהרען מיט די וואַרים- און דערנעהרונגס-פונקטען און די אַנדערע אָרגאַני-זאַציעס זאָלען זיך פערפליכטען צו שאַפען די נויטיגע מיטלען.

ה׳ גליקסמאַן מײנט, אַז אין די דער-נעהרונגס-פונקטען דאַרף אײנגעפיהרט ווערען אַ גע-וויסער אָפּצאָהל פון די בּעזוכער. דער אָפּצאָהל זאָל זײן אַ מינימאַלער.

אין דער ווײטערדיגער דיסקוסיע האַלט ה׳ העלמאַן אַ שאַרפע רעדע געגען די לאָזשע-בּרידער, וועלכע האָבּען זיך אָפּגעגרעניצט פון דער יודישער געזעלשאַפט און ווײסען נישט אידהרע נויטען. ער ווענדעט זיך אין אַ לײדענשאַפטליכען טאָן צו די אָנ-וועזענדע מיטגלידער פון דער לאָזשע: אײער חוב איז צו געבען געלד!

די מיטגלידער פון דער לאָזשע סענ. בּורזי-נער, ד״ר בּרוידע און ה׳ ראָזענטאַל פּראָטעסטירען געגען אַרויסטריט פון ה׳ העלמאַן, ערקלערענדיג, זײ קאָנען זיך נישט לאָזען אָנוואַרפען קײן סומע.

רעד. לאַזאַר פּוקס אונטערשטיצט די מײ-נונג פון ה׳ העלמאַן, ערקלערענדיג דערבּײ, אַז פּרינ-ציפּיעל איז ער געגען פילאַנטראָפּיע, נאָר פאַר אָר-גאַניזירטער סאָציאַלער הילף. ער לעגט פאָר צו שאַפען ספּעציעלע דערנעהרונגס-פונקטען פאַר קינדער.

פּרעזעס מינצבּערג רעזומירט די אַלגעמײנע מײנונג, אַז די געשאַפענע וואַרים- און דערנעהרונגס פונקטען מוזען ווײטער עקזיסטירען. מ׳דאַרף אַלזאָ פעסטשטעלען די נויטיגע צײטווײלינע סומע.

פרוי ד״ר רעזניק שילדערט די אונגעהויע-רע אָרימקײט, וועלכע מ׳קען בּעטראַכטען אין די דערנעהרונגס-פונקטען. זי טײלט מיט, אַז „וויזא" האָט בּדעה צו אָרגאַניזירען אַ ספּעציעלען פונקט פאַר קינדער.

דער פאָרזיצער ה׳ ראָזענטאַל רעזומירט די אַרויסגעזאָגטע מײנונגען: 1) פאַר צוגעבּען נײע אויפגאַבּען דער אַקציע, און 2) פאַר ווײטער פיהרען די אַקציע פון די דערנעהרונגס-פונקטען, און עווענטועל בּײ גענוגענדע מיטלען די פונקטען פערבּרײטערען (פאָרשלאַג פון ד״ר בּרוידע).

דער פאָרשלאַג פון ד״ר בּרוידע ווערט אָנגע-נומען.

די אָנוועזענדע פאָרשטעהער פון די אינסטי-טוציעס רעקלאַרירען דאַן די ערשטע סומען אויף אויסצוהאַלטען די דערנעהרונגס-פונקטען: די קהלה בּני-בּרית און רעטונגס-קאָמיטעט.

עס ווערט דאַן אָנגענומען דער פעראײנינטער פאָרשלאַג פון ד״ר בּרוידע או רעד. פּוקס, אַז די אָנוועזענדע קאָנסטיטואירען זיך אַלס קאָמיטעט צו פיהרען די אַקציע פון די וואַרים- און דערנעהרונגס-פונקטען און פון די פאָרשטעהער פון די בּעזונדערע אינסטיטוציעס ווערט אויסגעטײלט אַן׳עקזעקוטיווע אָנצופיהרען מיט דער אַרבּײט.

אין עקזעקוטיווע זענען אַרײן: פון דער קהלה — פּרעזעס מינצבּערג (פערטרעטער אַחוו. ווײצמאַן), פון רעטונגס-קאָמיטעט — סענ. בּורזינער (פער-טרעטער ה׳ ב. וואַקס), פון לאָזשע בּני-בּרית — ד״ר בּרוידע, פון ראָבּראָטשינאָשטש — ה׳ צוקער, פון פיקוח נפש — ה׳ א. קאָהן, פון וויזא — פרוי ד״ר רעזניק, ראַן — ה׳ נײמאַן און פאָרשטעהער פון די יודישע רעדאַקציעס.

דער עקזעקוטיוו האָט זיך אויפ׳ן אָרט קאָנסטי-טואירט אויף פאָלגענדען אופן: פאָרזיצער — ד״ר בּרוידע, וויצע-פאָרזיצער — ה׳ נײמאַן, קאַסירער — ה׳ אַ. קאָהן,ווירטשאַפטס-פערוואַלטערין — פרוי ד״ר רעזניק.

דער זיץ-אָרט פון עקזעקוטיוו וועט זײן אין לאָקאַל פון „ראָבּראָטשינאָשטש", (זאַכאָדניע 20, טעלעפאָן 01-68).

*

דערמיט האָט זיך געענדיגט דער ערשטער עטאַפּ פון דער אַקציע, וועלכע איז דורך אונז אונטערגענומען געוואָרען. די אַקציע איז איבּערגע-גאַנגען אין די הענד פון אַ קאָמיטעט, וועלכער שטיצט זיך אויף דער בּרײטער יודישער געזעלשאַפט. צו וואָס מיר האָבּען געשטרעבּט און מיר האָפען, אַז האָבּענדיג אונטער זיך אַזאַ פעסטע בּאַזיס, וועט די אַקציע מיט דעם ריכטיגען ערפאָלג פאָרט-געזעצט ווערען.

דער גרויסער ערפאלג פון די ווארים- און דערנעהרונגס-פונקטען.

(*) נעכטען בּײטאָג האָט אין לאָדז געווײלט דער דירעקטאָר פון דער פּוילישער אָפּטײלונג פון דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור, ה׳ מאָזעס. ה׳ מאָזעס האָט בּעזוכט די וואַרים- און דערנעהרונגס-פונקטען, וועלכע זענען געשאַפען געוואָרען לויט דער איניציאַטיוו פון „נײעם פאָלקסבלאַט".

(—) נעכטען פון גאַנץ פריה אָן זענען אָפען געווען אַלע וואַרים- און דערנעהרונגס-פונקטען. אין דער ערשטער שעה, ווען די פונקטען זענען געעפענט געוואָרען, האָט מען געקענט בּעמערקען אומעטום אַ גרויסע צאָהל שול-קינדער, וועלכע זענען געגאַנגען אין שול אַרײן, פיל פון זײ האָבּען נאָר אויסגעטרונקען דעם טײ און די שטיקלעך בּרויט זיך מיטגענומען אין דער שול.

אַ גאַנצען טאָג איז אין די פונקטען געווען ווי אין אַ בּינען-שטאָק. הונדערטער אָרימע בּעזוכער אין יעדען פונקט און טויזענדער אין אַלע צוזאַמען האָ-בּען נעכטען גענאָסען פון די 11 וואַרים- און דערנעה-רונגס-פונקטען. אַלס בּעווײז פון דער נויטיגקײט און פון דער פערנעהם פון דער אַקציע פון „נײעם פאָלקסבלאַט" קאָן דינען דער פאַקט, וואָס נעכטען זענען אַרויסגעגעבּען געוואָרען 3 הונדערט בּרויט און 4 טויזענד טעפּלעך טײ.

אין אַלע פונקטען האָבּען זיך געפינען אויפ-זעהערינס פון „וויזא" און די פּראַיינגען אַלײן. האָבּען מיט דער גרעסטער אײפריקײט ערפילט זײער פליכט בּנוגע די אָרימע בּרידער.

די ווארים- און דערנעהרונגס-פונקטען געפינען זיך:

לאָקאַל פון „משמרת החולים", אַלעקסאַנ-דראָווסקאַ 6.

לאָקאַל פון „בּית-לחם", זשכאָדניא 70.

לאָקאַל פון „מחזיקי-חולים", קילינסקי 120.

לאָקאַל פון דער שוהל „סיני", גלובּנאַ 62.

לאָקאַל פון „גמילת-חסדים" גרינער מאַרק 7.

לאָקאַל פון „תלמוד-תורה", פּעפּער-נאַם 17.

לאָקאַל פון „עזרת-אַחים", פראַנציסקאַנ. 30.

לאָקאַל פון „נותן לחם", וואָלבּאָרסקאַ 37.

לאָקאַל פון „עץ החיים", פּולנאָנאַ 7.

לאָקאַל פון דער שוהל זשוראַוויא 4.

לאָקאַל פון דער שוהל ושגאָווסקאַ 4.

לאָקאַל פון „עזרת-ישראל", וואָהלינער שוהל אויף וואָולטשאַנסקאַ גאַס).

אַ וואונדערבּאַר שעהנע טאַט.

ווי פּאָפּולער עס איז די אַקציע פון די וואַ-רים-שטובּען אילוסטרירט פאָלגענדער פאַל. דער פּוילישער וועכטער פון הויז זשכאָרניא 42, יאָזעף קוביאַק האָט געזאַמעלט אין משך פון׳ם שבתדיגען און זונטאָגדיגען טאָג פאַר וואַסער, 4 זלאָטעס מיט 47 גראָשען, און האָט דאָס געלד דורך דעם אײנ וואוינער פון יענעם הויז ה׳ י. ר. פּעפּער אָפּגעשיקט אין רעדאַקציע פונ׳ם „נײעם פאָלקסבלאַט" אויף דער אַקציע פון די וואַרים-שטובּען.

בּײ דער געלעגענהײט האָט ה׳ פּעפּער אויך גע-שפּענדעט אײן ראָלאַר.

ווײטערע נדבות.

דער לאָדזשער טעקסטיל-מײסטער-פעראײן האָט איבּערגעשיקט אין דער רעדאַקציע פונ׳ם „נײעם פאָלקסבלאַט" אויף דער אַקציע פון די וואַרים-שטובּען, דורך ה׳ י. לעווקאָוויטש — 100 זל.

אינטערפעלאציעס אין ענגלישן פארלאמענט
וועגען דער קאנצעסיע ביים ים-המלח.
נאטען-אויסטויש צווישען דער ענגלישער און פראנצויזישער רעגירונג

לאנדאן, (יט"א) אויף דער לעצטער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט האט דעפ. קראמפארד אינטערפעלירט דעם קאלאניעס-מיניסטער, צי איז איהם בעקאנט, אז דעפ. האוארד בורי, וועלכער פיהרט זייט א לענגערע צייט א קאמפאניע געגען די בעזיצער פון דער קאנצעסיע ביים ים-המלח מיט'ן מאטיוו, אז די קאנצעסיע איז ערטיילט געווארען א נישט ענגלישער גרופע, איז אויפגעפאדערט געווארען צו איבערחזר'ן די ראזיגע בעהויפטונג מחוץ פון פארלאמענט, כדי מען זאל איהם קענען צוציהען צו גערעכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

דעפ. בורי ערקלערט, אז ער האט ביז איצט אזא בריף נישט בעקומען.

קאלאניעס-מיניסטער אמערי שטעלט פעסט, אז אינג. נאוואמיעסקי האט זיך שוין אין יאהר 1911 בעשעפטיגט מיט דער עקספלאטאציע פון די רייכטימער פון ים-המלח. אין יאהר 1920 האט זיך אינוש. נאוואמיעסקי בעזעצט אויף שטענדיג אין ארץ-ישראל. דער מאיאר טולאך און נאך איינינע מיטגלידער פון דער קאנצעסיאנערען-גרופע זענען ענגלישע בירגער.

ענטפערענדיג אויף דער אנפראגע פון דעפ. האוארד בורי, האט דער ענגלישער אויסערן-מיניסטער סער טשעמבערלען מיטגעטיילט, אז דער נאטען-אויסטויש צווישען דער ענגלישער און פראנצויזישער רעגירונג וועגען דער קאנצעסיע, וואס איז נאך פאר דער מלחמה ערטיילט געווארען דורך דער טערקישער רעגירונג אויף עקספלאאטירען די וואסערן פון ים-המלח און איז שפעטער ערווארבען געווארען דורך א פראנצויזישער גרופע, ווערט פארט געזעצט. די ענגלישע רעגירונג, וועלכע בעטראכט איצט די לעצטע נאטע פון דער פראנצויזישער רעגירונג וועגען דעם ענין שטעהט ביז איצט אויפ'ן שטאנדפונקט, אז די טערקישע קאנצעסיע איז שוין איצט אונגילטיג.

דער נציב-העליון פון ארץ-ישראל
וועגען דער צוקונפט פון חיפה.

ירושלים. (יט"א) אלס ענטפער אויפ'ן מעמאריאל, וואס די יודישע האנדעלס-קאמער אין חיפה האט איבערגעגעבען דעם נציב-העליון סער רושאן טשענסלאר, האט דער לעצטער מיטגעטיילט אז עס זענען שוין בעזייטיגט געווארען די שוועריגקייטען ביים בויען דעם חיפה'ער פארט און אז ער ווארט טעגליך אויף א טעלעגראפישער בעשטעטיגונג פון לאנדאן, תיכף נאך איהר ערהאלטען וועט מען צוטרעטען צום פארט-בוי.

וואס שייך די מאסול-נאפט-פערבינדונגען און דער אייזענבאהן-ליניע באגדאד-חיפה, איז עס אפהענגיג פון די גרויסע געזעלשאפטען, וואס זענען פעראינטערעסירט אין די קאמוניקאציע-פראיעקטען. דער נציב-העליון האט דערביי פערזיכערט אז אלץ וועט געטון ווערען, כדי צו געבען חיפה אן אפפיר-הונגס-קראפט פאר די פעראינטערעסירטע געזעל-שאפטען, אלץ רעדט דערפאר, אז חיפה זאל אין קורצען ווערען א קאמערציעלער און אינדוס-טריעלער צענטער פון ארץ-ישראל.

שארפער פראטעסט פון טשעכאסלאוואקישען נאציאנאל-ראט
וועגען דעם סקאנדאליעזען פארפאל אין קארפאטען-רוסלאנד.

פראג. (יט"א) ווי די י.ט.א. האט שוין מיט-געטיילט, האט די ארטיגע ושאנדארמעריע אין שטעטל סערעדניוש (קארפאטען רוסלאנד) אהן א פריה-ערדיגער מעלדונג א האלבע שעה פאר זון-אונטער-גאנג אפגעשטעלט צו דער רומענישער גרעניץ דעם לעהרער פון דער ראטיגער העברעאישער שול יצחק ערעלשטיין, צונעמענדיג ביי איהם דערביי זיינע פער-זענליכע דאקומענטען, דער יודישער נאציאנאל-ראט אין טשעכאסלאוואקיען האט איבערגעגעבען דער רעגירונג א שארפען פראטעסט געגען דער האנדלונג פון דער מאכט. צו. אנר. ווערט אין פראטעסט געזאגט: דער יודישער נאציאנאל-ראט זעהט איין אין דעם ראזיגען עמפערענדען פארפאל די אנווענ-דונג פון פרעמדע מעטאדען, וואס זענען געשטאנען אמאל אויף דער טאג-ארדנונג אין מזרח-לענדער און וועלכע ווערען איינגעבירגערט אין טשעכאסלא-וואקיען אין א צייט, ווען מען הויבט אן אין די דער-מאנטע לענדער פון ז ייזיך אפצוקעהרען. דער ראזינער פארפאל אין צוזאמענהאנג מיט אנדערע גע-שעהענישען מוז אויפוועקען דעם איינדרוק, אז דא האנדעלט זיך וועגען א סיסטעמאטישען אנגריף אויפ'ן העברעאישען שול-וועזען. דער יודישער נאצ-יאנאל-ראט פראטעסטירט פאר דער גאנצער עפענט-ליכקייט געגען דער ראזיגער בעהאנדלונג פון דער יודישער מינדערהייט, וואס איהרע רעכט זענען גאראנטירט געווארען דורך טראקטאטען און דורך דער קאנסטיטוציע.

פעלשט דעם גלויבען, כדי צו שטודירען.
פון דער אונגארישער אוניווער-זיטעטס-פראקטיק.

בודאפעשט. (יט"א) דער סענאט פון אוני-ווערזיטעט אין דעברעטשין האט אויסגעשלאסען דעם סטודענט אנדרעאס ראזיר פון דער מעגליכקייט אויפגענומען צו ווערען אין וועלכער עס איז אונגא-רישער הויכשול צוליב דעם, וואס ראזיר האט אלס זיין גלויבען פאלש אנגעגעבען דעם קריסט-ליך-רעפארמירטען. דאס האט זיך ארויסגעוויזען אין צווייטען סעמעסטער, בעת ער האט זיך לע-גיטימירט אלס אנגעהעריגער צום יודישען גלויבען. בעת'ן פערהער האט ראזיר ערקלערט, אז ער האט קיינמאל נישט געביטען זיין יודישען גלוי-בען. ער האט אבער געמוזט זיך פאלש לעגיטי-מירען, ווייל אין נעגענפאל וואלט פאר איהם געבלי-בען פערשלאסען דאס אוניווערזיטעטס-שטודיום.

לקוי-חמה פון 9-טען מאי ה. י.
וועט דערוויזען די ריכטיגקייט פון איינשטיין'ס טעאריע.

לאנדאן. (יט"א) צו דער לקוי-חמה, וואס וועט פארקומען דעם 9-טען מאי ה. י. און וואס וועט צום בעסטען געזעהען ווערען אין סיאם און אויף די מאלאאישע אינזלען זענען ארויסגעשיקט געווארען פון גרינוויטש-אבסערוואטאריום א גרויסע צאהל אינסטרומענטען און אסטראנאמישע מכשירים. אין דער אסטראנאמישער ענגלישער רעגירונגס-עקס פעדיציע וועלען זיך בעטייליגען א גאנצע רייהע ענגלישע געלעהרטע, געוויסע אינסטרומענטען ווער-לען בענוצט ווערען דורך די לייטער פון קעניג-ליכען אבסערוואטאריום דר. רושעקסאן און דר. מעלאט, כדי דורכצופיהרען עקספערימענטען, וואס וועלען בעווייזען, אויף וויפיל עס איז ריכטיג איינ-שטיינ'ס רעלאטיוו-טעאריע.

ארגענטינער יודען
פאר די הונגער-ליידענדע אין בעסאראביע.

פאריז. (יט"א) די בעסאראבער יודען, וואס וואוינען אין ארגענטינא, האבען צונויפגעזאמעלט 4.200 דאלאר פאר זייערע הונגער-ליידענדע ברי-דער אין בעסאראביען. די סומע איז דורך דער פערמיטלונג פון י. ק. א. גלייך איבערגעשיקט גע-ווארען קיין קישענעוו.

האקענקרייצלער בעליידיגען פיזיש דעם פראנקפורטער קהלה-ראבינער.

פראנקפורט. (יט"א) די טעג האט דער פראנקפורטער געמיינדע-ראבינער דר. זאלצבערגער געהאלטען א רעפעראט אין פראנקפורטער בונה פאר פאלקס-בילדונג, צווישען פובליקום האט זיך געפונען זא גרופע נאציאנאל-סאציאליסטען, וואס האבען דעם רעדנער כסדר געשטערט מיט פערשי-דענע צווישענרופען. בעת דר. זאלצבערגער האט זיי אויפגעפאדערט צו פערהאלטען זיך רוהיג, האט א גרופע פון 15 מאן זיך געווארפען אויף דער טריבונע, דערביי האט איינער פון די אנטיסעמיטען פיזיש בעליידיגט דעם רעדנער, בעת עס איז אנגעקומען די אלארמירטע פאליציי, איז שוין פון די אנטיסעמי-טען קיינער נישט געווען אין זאל.

ארץ-ישראל-בודזשעט
אויפ'ן לויפענדען יאהר.

ירושלים, 18. (יט"א טעלעגראפיש) איצט איז פערעפענטליכט געווארען דער בודזשעט פון ארץ-ישראל פאר'ן יאהר 1929.

אין בודזשעט זענען פערהאן פאלגענדע פאזיציעס: געזונדהייטס-וועזען 103 טויזענד פונט, ביל-דונג — 144 טויזענד, לאנדווירטשאפט — 69 טויזענד פאליציי און תפיסות — 368 טויזענד, גרעניץ-וואך ביים ירדן — 145 טויזענד, אנדערע בעשיצונגס-מיטלען — 39 טויזענד, ארדענטליכע עפענטליכע ארבייטען — 812 טויזענד, אויסערארדענטליכע ע-פענטליכע ארבייטען — 328 טויזענד אמארטיזאציע און חובות-אפצאהלונגען — 100 טויזענד פונט.

א דענקמאל פאר ד"ר הערצל.

דאנציג, 18. (יט"א טעלעגראפיש) דא איז געשטארבען פון א הארץ-שלאג דער סאציאליסטי-שער אנפיהרער, מיטגליד פון דאנציגער סענאט, פרידריך גרינהאגען, גרינהאגען איז געווען אן אויפ-ריכטיגער פריינד פון אויפבוי-ווערק אין ארץ-ישראל.

פרעזידענט הינדענבורג
בעגריסט די יוד. פראנט-סאלדאטען.

בערלין, 18. (יט"א טעלעגראפיש) אין צו-זאמענהאנג מיט'ן 10-יעהריגען יובילעאום פון פער-באנד פון די יודישע פראנט-סאלדאטען, איז אנ-געקומען א בעגריסונג פון פרעזידענט הינדענבורג.

Kino Spółdzielni
Sienkiewicza 40.

פון דינסטאג, דעם 19-טען ביז מאנטאג, דעם 25. פעברואר ד. י.
גרויסע פרעמיערע!

מיט'ן רויך פון שרפות
(די מוטער פון אונ-בעקאנטען זעלנער)

Jean Murat, Michele Verby

גלענצענד ליד פון ליבע און אפפערונג. ריהרענדע ביז טרעהרען אפאלאגיע לכבוד דעם שלום און פער-טיליגונג פון דער גרעסטער שאנדע פון דער מענשהייט—דער מלחמה צווישען מענשען. אין די הויפט-ראלן:

נעכסטער פראגראם: "MARY LU" (די פירשטין פון גלות) אין דער הויפט-ראלע LYA MARA

אנהויב פון די סעאנסען אין געוועהנליכע טעג 3.30 נאכמיטאג, שבת, זונטאג און יום טוב — 2 א זייגער נאכמיטאג. לעצטער סעאנס 9.30 אווענד. אויפ'ן 1. סעאנס זענען די פרייזען פון די פלעצער פערקלענערט.

הייגט גרויסע פרעמיערע
„ראמאנא" (Ramona)
אין דער הויפט-ראלע DOLORES del RIO
ציגיינער-לידער און ראמאנסען וועט אויספיהרען א נעמישטער קינסטלער-כאר אונטער דער דיר. פון ה' ה. לעוויטא. סימפאנ. ארקעסטער אונטער לייטונג פון ה' ש. ביינגעלמאן.
פרייזען פון די פלעצער אויפ'ן ערשטען סעאנס אין געוו. טעג, ווי אויך שבת און זונטאג פון 12—3 א זייגער נאכמיטאג 50 גר. און 1 זל.

אכטונג, בעקער-מייסטער!
מיטגלידער פון בעקער-צעך אין לאדז!
היינט, דינסטאג, דעם 19-טען פעברואר, 6 א זייגער אין אווענד קומט פאר אין איינענעם לאקאל, ווסכאדניא 57
אן אויסערגעוועהנליכע פערזאמלונג
מיט פאלגענדען טאג-ארדנונג:
1) בעריכטען, 2) ענדערן דעם פונקט 14 פון צעך-סטאטוט, 3) פער-שידענעס. מיר בעטען די מיטגלידער פינקטליך צו קומען
בעמערקונג: עס ווערט פאר דער פערזאמלונג אנגענומען נייע מיטגלידער.
דער סטארשי צעך.

מזל-טוב
דער פאמיליע טשאפניק
צו דער חתונה פון זייער טאכטער
פרל. אנדזשא
מיט ה' דוד טשאפניק
דעם יונגען פאר'ל — א גליקליך צוזא-מענלעבען — ווינשט
פאמיליע עלבוים.

אפענע ווענדונג
צו די פערוו. פון פליישער- און טראנספארט-ארב.-פעראיינען אין לאדז.
מיר מאכען אייך עפענטליך אויפמערקזאם דערויף, אז געוויסע פער-זאנען, וועלכע פערופען זיך אלס מיטגלידער פון אייערע פעראיינען טערא-ריזירען און ווילען בגוואלט בעזייטיגען אונזערע פעראיינס-מיטגלידער בעשעפטיגטע אין פארל-פאך פון דער ארבייט (מיר בעזיצען אויך געוויסע נעמען פון זעלכע פערזאנען, צווישען אנדערע אויך א פערוואלטונגס-מיטגליד פון טראנספארט-פעראיין).
מיר פאדערן אייך דעריבער עפענטליך אויף תיכף אפשטעלען די דא-זיגע „מלאכה", אין נעגענפאל וועלען מיר אנווענדען אלע געגען-מיטלען וואס געפונען זיך אין אונזער רשות.
די פערוואלטונג פון בעקלייד-אינדוסטריע-ארב.-פעראיין אין פוילען, אפט. לאדז, קאנסטאנטינער 26.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנק. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אווענד.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. DONCHIN
מאניושקי 1, טעלעפאן 9-97
ספעציאל-ארצט פאר אויגענקראנקהייטען
נעמט אן טעגליך פון 10—1 מיטאג און 4—7 נ.מ.
זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

צו די תנאים פון מיין ברודער
ה' אלתר לעוואוויטש
מיט פרל. העלא וואלפיש
ווינשען מיר זיי א הערצליכען מזל-טוב! זאל דער אנהויב פון זייער צוזאמענלעבען זיין דער סימבאל פון פריד און גליק.
K. L. P. K.
לאדז, דעם 17. פעברואר 1929.

צום אבפאהרען נאך אמעריקא פון אונזער פריינדין
סאלא גאלדשטיין
ווינשען מיר איהר א גליקליכע רייזע און א גליקליכע צוקונפט.
99₪₪
מ. אלטבוים און פ. האגענדאדף.

די יודען־פראגע אין פוילען

ווי קען זי געלעזט ווערען?

איך וויל דא בעטראכטען די יודישע שאלה אין פוילען נישט דינאמיש — אין איהר גאנצען ארום געם מיט איהר גאנצער סביבה, מיט איהר עבר און דעם מסתמא'דיגען עתיד, — וויל דאס לאזט זיך נישט אריינשטעלען אין דער ראהם פון א צייטונגס־ארטיקעל; איך וויל דעריבער זיך פערנעהמען מיט דער ראזינער שאלה נאר סטאטיש, אזוי ווי זי שטייט און גייט אין דעם מאמענט.

טעמים היסטארישע, ראסען־פסיכאלאגישע, געזעלשאפטליכע, רעליגיע'ע און פאליטישע האבען זיך פערדרעהט און פערפלאנטערט אין א קנויל, וואס מען רופט די „יודישע שאלה".

אין פוילען אין דעם איצטיגען מאמענט שטעלט זיך די ראזיגע שאלה פאר אזוי: די פוילישע יודען טענה'ן: „מיר בויגען זיך ביז צו דער ערד אונטער דער שרעקליכער משא פון שטייערן מכל המינים; מיר צאהלען שוין זלאנג ב"ה די שטייערן נישט פון ריוח, ווי עס פיהרט זיך אין דער גאנצער וועלט, נאר פון קרן, וועלכער האלט שוין באלד ביים אויס־גיין! פרייע קאפיטאלען אין גאנצען לאנד איז כמעט נישט בנמצא: א שרעקליכער רוחק איז געלד. קרעדיטען בעקומען מיר לפי ערך מיט אנדערע זייער ווייניג. די מלוכה דורך איהר „ליבע" צו פערמלוכה'־שאפטליכען (עטאטיזירונג) גאנצע צווייגען פון האנ־דעל און אינדוסטריע פיהרט אריין קודם כל יודען און נאך דעם די גאנצע פוילישע מלוכה־בעל־הבתישקייט אין אנ'אומגליק; הנאה דערפון וועלען האבען נאר די שררות, וועלכע וועלען דערביי אויף וועלכען ס'איז אופן קענען „אנווארעמען די הענט"... זיי און נאך עטליכע צעהנדליג נארישע אנטיסעמיטען שרייען דאס איצטער אויס אויפ'ן קול די שבחים פון דעם עטאטיזם!...

ממה נפשך: וויל מען מאכען, ווי אין רוסלאנד, זאל מע זאויך זארגען, דאס מיר זאלען זיך קענען „פראלעטאריזירען" און בעקומען ארבייט, ווי מען ווארט דערפאר אין רוסלאנד!... אין פוילען אבער האט מען אונז ארויסגעווארפען פון אלע מלוכה'־שאפטליכע אונטערנעהמונגען און מאנאפאלען און מען לאזט אונז אהין מעהר נישט אריין! צו ארבייט אויף דעם ריזיגען פעלד פון דער מלוכה'שאפטליכער און קאמונאלער אדמיניסטראציע לאזט מען אונז אויך נישט צו! אויך די פריוואטע נישט־יודישע אונטערנעהמונגען דערלאזט אונז דער פוילישער נע־זעלשאפטליכער באיקאט נישט צו בעקומען ארבייט!

אזוי ארום מוזען מיר אויסגעהן פון הונגער: מיר קענען זיך נישט פראלעטאריזירען, מיר קענען זיך נאר פאאופעריזירען!...

ווייטער ווערען מיר נעדריקט און נערודפט אין בילדונגס־ענינים בכלל און אין אונזער נאציאנא־לער קולטור בפרט!...

דאס אלץ קען ווייטער אזוי נישט בלייבען: מיר קענען דאס מעהר נישט אריבערטראגען!

דעריבער פאדערען מיר, אז די מלוכה־מאכט זאל צוטרעטען צו דערפיהלען איהרע התחייבות'ן בנוגע אונז, לויט דער קאנסטיטוציע פון 17. מערץ 1921!

מיר פאדערען אונזער רעכט! זאל די גזועצ־געבערישע ווי די אויספיהרענדיגע מאכט גלייך צו־טרעטען צו דער דאזיגער ארבייט!..."

אזוי טענה'ן די יודען אין פוילען.

דער גרעסטער טייל פון סיים און דער רע־גירונג, אויב ער וואלט געקענט זיך אפען ארויס־זאגען, וואלט אזוי געטענה'ט:

— „עס איז קיין ספק נישט, דאס יודען זענען א בעזונדער אומה מיט א זעהר שטארק און טיף אויסגעקריצטער אינדיווידואליטעט פון חסרונות און אפשר אויך פון מעלות... אבער מיר, פאליאקען, ווילען אין פוילען קיין שום אנדער אומה חוץ דער פוילישער נישט האבען! אלע אומות, וועלכע געהען אריי זאיז דעם תחית־המתים אויפגעשטאנענעם פויר לען, און זאלען זיי דערנעהען ביז 40 פראצ. פון דער אלגעמיינער בעפעלקערונג, מוזען קולטורעל און פאלקיסטיש אזוי ווייט דערשטיקט ווערען, דאס פון זיי זאל איז משך פון צוויי־דריי דורות קיין זכר נישט בלייבען!... אלע בירגער פון פוילען מוזען ווערען פאליאקען, נישט נאר מלוכה'שאפטלעך, נאר אויך פאלקיש!

אבער קודם כל מוזען אסימילירט ווערען יודען, וועלכע מוזען אונז דינען, אלס א טייערער מאטעריאל ביים פאלאניזירען די קרעסען. די יודען און די קאטוילישע גלחים מוזען אונז די שטארק געמישטע קרעסען־בעפעלקערונג וואס גיכער מאכען פאר אני־עכט־פוילישע! אבער אויך אין קאנגרעס־פוילען, גרויס־פוילען און גאליציען מוזען די יודען אזוי ווייט אסימולירט ווערען, דאס פון זייער גאנצער „פאלקישד קייט" זאל קיין סימן נישט פערבלייבען! וויל נאר אויף אזא אופן וועלען מיר ווערען אין גיכען א „גרוי־סער פאלק"! מיט אונזער איצטיגע לאגע פון א פאלק, וואס איז נישט גרויס און נישט קליין, מוז נעמאכט ווערען איין מאל פאר אלע מאל א סוף! ערשט דאן וועלען מיר קענען זאנהויבען די ווייטערדי־גע עטאפען פון אונזער „היסטארישער עקספאנסיע" אויפ'ן מורח!...

אויף וואסערע צדות דארפען מיר האבען דעם יידישען נאציאנאליזם מיט זיין בעוונדערער קולטור, וועלכע שטערט אונז אין אונזער הייליגער אסימילאציע־ארבייט. דעריבער האלטען מיר דעם ציוניזם, וועלכער האט געשאפען א געוואלדיגען אנשפארונגס־כוח פאר די פוילישע יודען, וועלכער לאזט זיי נישט שמרן זיך או זנישט אויפלעזען זיך אין דעם פוילישען פאלק, — פאר אונזער דם־שונא, וואס מיר מוזען יורד לחייו זיין!

לייזער קענען מיר דאס אפען נישט טון און דעריבער מוזען זמיר זוכען מיטלען, כדי פון דעם ראזינען שטארקסטען שונא פטור צו ווערען!.. מיר מוזען שאפען א געגענ־כח צו דעם ציוניזם, וועלכער זאל ב יידעם יודישען המון וועקען חשדים, דאס די גאנצע יודישע צרות שטאמען נאר פון ציוניסטען. אויב די יודישע מאסע, וויל דאס איהר לאגע זאל זיך פערבעסערען, זאל זי זיך דורך אונזערע לייט מיט אונז „פערשטענדיגען", די ציוניסטען וועלען מיר מעהר נישט אנעהמען און מיט זיי אפילו נישט רעדען!

מיר וויל אייגרעדען די יודען, אז נאר פון דעם „פערשטענדיגען" זיך מיט אונז וועט קומען זייער ישועה. דאס ווילען מיר דערגרייכען דורך די מאסע אסימילירטע יודעלעך פון דער אינטעליגענץ, האלב־אינטעליגענץ און אזוי נאסען־יודעלעך, וואס ווילען פערדינען א גראשען, ווייטער דורך א טייל נארישע אדער פערקויפטע רבי'לעך, וועלכע הויבען נישט אן צו פערשטעהען, וועגען וואס ד אהאנדעלט זיך... דערצו קומט זנאך צו די מיניסטעריאלע יוד־דעלעך און די אלע נארישע אדער פערקויפטע „יודען פון משהים גלויבען". מיט דעם ראזינען ערב־רב וועלען מיר בעהערשען די יודישע גאס, וועלכע וועט שוין קלויבען וועמען מיר ווילען און — טאן, וואס מיר ווילען!

די אזוי גערופענע „פערשטענדיגונג" איז דער בעסטער מיטעל צו בעגראבען יודען, וויל געבען גיבען מיר דערביי גארנישט און שפילען זיך נאר, ווי א קאץ מיט א מויז; אויף אזא אופן בעמערקען נאר די יודע זנישט, ווי זיי ווערען אסימילירט...

דעריבער: א מלחמה אויף לעבען און טויט מיט דעם יודישען נאציאנאליזם, ר. ה. מיט דעם ציוניזם"!

די ראזינע פאליטיק איז אבער א פאלשע, וויל, ערשטענס, וועט דער דערמאהנטער „ערב־רב" קיינמאל נישט זיין בכח נובר צו זיין די ציוניסטען; צווייטענס, איז די יודישע מאסע נאר נישט אזא פינסטערע, דאס זי זאל לאזען פיהרען פאר'ן נאז. די ראזינע מאסע האט איהר היסטארישען חוש, וועל־כער האט זי דורכגעפיהרט דורך נאך גרעסערע רדיפות וננישות. דער ראזינער חוש וועט זי אויך פערהיטען פון די „אייגענע" בוגדים!..

מיר מוזען דער רעגירונג עפענען די אויגען אויף דעם פאלשען וועג, מיט וועלכען זי קלויבט זיך צו געהן או זואגען איהר: לא זו הדרך!

דער אמת'ער וועג, מיט וועלכען די רעגירונג קען און מוז, נאך מיין טיפער איבערצייגונג, געהן, איז נאר אן אנ'אנדערער!

די רעגירונג מוז פערשטעהען, דאס זי וועט דעם ציוניזם בשום אופן נישט קענען בייקומען און די גאנצע נייע מלחמה מיט איהם, כדי „אויפצורייסען איהם פון זאינעווענינ" דורכ'ן שאפען א פעראייניגטען אינטעזעניסטען אנטי־ציוניסטישען פראנט, קען זיך נישט איינגעבען!...

די רעגירונג מוז דעריבער לאזען דעם יודישען נאציאנאליזם צו רוה און אז אויפהערען מיט די פוסטע רייד מכל המינים. מען מוז אריבערגעהען צו אנ'ערנסטען בענעהמען זיך צו יודען. עס מוזען געמאכט ווערען חיכטיגע טריט, וואס זאלען ברענגען א שטארקע דערלייכטערונג פאר יודען הן אויפן עקאנאמישען און הן אויפ'ן קולטורעלען געביט. אונזערע פאדערונגען אין דעם פרט זענען גוט בעד וואוסט.

אט אזא פאליטיק לגבי יודען וועט נישט נאר ברענגען צו זאנ'אמת'ער פעסטער התקרבות, זי וועט נאך אפילו ואויפהויבען די ענטוויקלונג פון דעם עקאנאמישען לעבען אין לאנד! אזא פאליטיק פון צוטרעטען צ ופערוויירקליכען די יודישע גלייכבע־רעכטיגונג אין לעבען, און זאל זיין נישט מיט אמאל, וועט צוזאפינען יודען או זפאליאקען אין איין מלוכה'שאפטליכען רעיון או זגעפיהל נישט נאר אין קאנגרעס־פוילען, נאר אויך אויף די קרעסען!

אט דאס איז דער וועג, מיט וועלכען א רע־גירונג, וועלכע האט דעם כבוד צו פיהלען צווישען איהרע מיטגלידער דעם מארשאלעק יוזעף פילסוד־סקי, קען או זמוז צוטרעטען צו פערענטפערען די יודישע שאלה אין פוילען!

דר. י. ווינאדזקי.

פון יודישען לעבען אין רוסלאנד.

דער מיטארבייטער פון „פארווערטס" י. כאניך, וועלכער האט נישט לאנג בעד זוכט סאוויעט־רוסלאנד, שילדערט א רייה אינטערעסאנטע בילדער פון דארטיגען יודישען לעבען. מיר ברענגען דא עטליכע בילדער.

קינא אין די שטעדטלעך.

אין א סך פון די יודישע שטעדטלעך, וועל־כע מיר איז אויסגעקומען צו בעזוכען, זענען דא קינא'ס. די קינא'ס ווערען געוויזען אין דעם שטא־טישען ארבייטער־קלוב, וועלכער בעשטעהט פון א שפייכלער, וועלכער קאן ווינטער צייט נישט גענוצט ווערען נישט פאר פערזאמלונגען, נישט פאר קינא.

אין עטליכע שטעט האב איך בעזוכט די קינאס. אלע בילדער זענען אמעריקאנער, און נישט פון די בעסטע. א העלד פון דער אונטערוועלט פרובירט ארפפיהרען פון וועג א יונג מיידעל. עס ענדיגט זיך מיט דעם, וואס דאס מיידעל כאפט זיך אין דער צייט און אנטלויפט פון פערפיהרער, און אלע זענען גליקליך אלע זענען צופרידען.

איך האב קיינמאל נישט געקאנט אויסזיצען די גאנצע צייט ביי דעם פילם. אויסער וואס דער פילם אליין איז שלעכט, זענען נאך די אונטער־שריפטען אונטער די בילדער אלעמאל אויף ווייס־רוסיש און רוסיש. דאס שטעדטעלע איז טאקע א יודישע, און מען רעדט וועגען יודישער קולטורע־לער אויטאנאמיע אין רוסלאנד, אבער קיין יודישע אויפשריפטען אויף די „פילמ'ס" זענען נישטא.

די אויפשריפטען לייענען אלע אין דער הויך, ווער אויף ווייס־רוסיש, ווער אויף רוסיש. איינער האלט ביים אנפאנג, דער צווייטער האלט ביים סוף. אלע אנוועזענדע קאנען נישט לייענען ווי געהעריג איז, בעקומט זיך אזא ווילדער גע־שריי, אזא אומאנגענעמער געפילדער, אז איהר ווערט נערוועז, עס מאכט אייך אזש משוגע. ווען אנ'אמעריקאנער, אנ'ענגלענדער אדער א דייטש זיצט אין אזא קינא, וואלט ער געוויס בעשלאסען, אז ער האט דא צו טאן מיט ווילדע אזיאטען, מיט אינדיאנער.

א גרויסער יאריד לאזט זיך אויס מיט גארנישט, און יודען זענען צופרידען.

די שטאט־פערוואלטונג אין ב. האט אנגע־פאנגען גרויס צו רעקלאמירען צווישען די ארו־מיגע דערפער, אז דעם און דעם זונטאג וועט אין דער שטאט ב. זיין אנ'אויסערגעוועהנליך גרויסער יאריד. די פויערים וועלען קאנען אלץ ברענגען און פערקויפען און וועלען דא קריגען גענוג סחורות צו קויפען.

די דערפער און די שטעט האבען זיך צו דעם יאריד געגרייט, אלע האבען מיט אונגעדולד געווארט אויפ'ן יאריד. אבער וואס געהנטער עס איז געקומען דער טאג פון יאריד, אלץ ווייניגער פראדוקטען איז געווארען אין לאנד, און נאך ווייניגער פראדוקטען אין דער שטאט ב. מיט עטליכע טעג איידער דער יאריד האט געזאלט פארקומען, האט זיך פונאנדערגעטראגען א קלאנג איבער'ן שטאט, אז די פויערים, וואס וועלען ברענגען אין שטאט זייערע פראדוקטען צו פער־קויפען און וועלען דערנאך נישט קריגען אין די קראמען וואס צו קויפען, וועלען מאכען א פאגראם. די יודישע בעפעלקערונג פון שטאט ב. האט די עטליכע טעג געלעבט אין איין שרעק.

אין דעם בעשטימטען טאג, ווען דער יאריד האט געדארפט פארקומען, זענען אין שטאדט גע־קומען פון די ארומיגע דערפער צעהן טויזענד פויערים. אלע גאסען זענען געווען פערשטעלט מיט פויער'שע וועגען, וועגען זענען אויך געשטא־נען אין די פעלדער. די יודישע בעפעלקערונג איז פאר מורא אויפ'ן גאס נישט ארויסגעגאנגען. איבער'ן שטאדט זענען ארומגעפאהרען רייטענדע פאליציי. די פאליציי איז געקומען פון דער גו־בערנסקער שטאט אפצוהיטען די שטאדט ב. פון פאגראם.

די פויערים זענען א גאנצען טאג ארומגע־גאנגען ביזע פון איין קאאפעראטיווען געשעפט אין צווייטען, און פארנאכט זענען זיי זיך פונאנ־דערגעגאנגען. ווען די פויערים האבען די שטאדט פערלאזען, האט די שטאט ב. פריי אפגעאטעמט. גליקליכע זענען די יודען ארויס אויפ'ן גאס, אמת, זיי האבען טאקע גארנישט געקויפט, אבער דער־פאר האבען זיי זיך בערוהיגט, איבערגעקומען דעם שרעקליכען טאג.

יאנקעל'ס פיאנא ביים פויער מאטוועי

איך בין געקומען אין איינעם פון די דער־פער, וואס ליגט נישט ווייט פון מיין שטעדטעלע. דארטען וואוינט נאך דער שמיד, וועלכער האט זיך זעהר גוט געקאנט מיט מיין טאטען, און איך האב איהם אויך זעהר גוט געקאנט. ווען איך בין אריין צום שמיד און האב איהם געזאגט, ווער איך בין, בין איך ביי איהם געווען זעהר אנ'אנגעלעגטער גאסט. ער האט גע־הייסען זיין פרוי גלייך אפקאכען פאר אונז א טאפ בולבעס מיט זאלץ. ווען מיר זענען פערטיג גע־ווארען מיט דעם טאפ בולבעס, האב איך איהם געזאגט, אז איך וויל אריינגעהן אין א פאר פויע־רישע הייזער, צו זעהן ווי די פויערים לעבען. אין אלע הייזער האב איך געזעהן אין א ווינקעלע דאס

(ווייטער זעה 7־טע זייט)

„אינדוסטריע־ און האנדעלס־צייטונג"

וועגען דערווירטשאפטליכער לאגע אין א"י.

בערלין. (י.ט.א.) די „דייטשע אינדוסטריע־ און האנדעלס־צייטונג" רעדט ארום אין אנ'ארטי־קעל די ווירטשאפטליכע לאגע אין ארץ־ישראל און שטעלט פעסט:

נאך די קריזיס־יאהרען 1926 און 1927 איז אין יאהר 1928 אריינגעטרעטען א לאנגזאמע ווירטשאפטליכע פערבעסערונג. די ארבייטסלאזיג־קייט איז געווארען קלענער און די בוי־בעוועגונג — לעבהאפטער. אין די ערשטע 9 חדשים 1928 האט דער ארץ־ישראל־עקספארט בעטראפען 1,136,609 פונט לגבי 1,396,678 פונט אין די ערשטע 9 חדשים 1927. דער אימפארט איז גע־שטיגען מיט 8 פראצענט.

דייטשלאנד האט זיך אין ארץ־ישראל־אימ־פארט בעטייליגט מיט 468 905 אין די ערשטע 9 חדשים 1928 לגבי 412,412 פונט פאר דעם זעלבען פעריאד 1927 (א העכערונג פון 13,7 פראצ.) פון ארץ־ישראל קיין דייטשלאנד זענען אין דערמאנטען פעריאד אנגעקומען סחורות אויף 30,395 פונט לגבי 49,723 – אין 1927.

די צייטונג שטעלט אויף פעסט אנ'ענטוויק־לונג פון דער ארץ־ישראל־אינדוסטריע און קאמו־ניקאציע־וועזען.

רעלעגאציע פון „מזרחי" ביים נציב־העליון פון ארץ־ישראל.

ירושלים, (י.ט.א.) דער נציב־העליון סער דזשאן טשענסעלאר האט אויפגענומען א דעלעגא־ציע פון „מזרחי" אין די פערזאנען פון הרב פישמאן, דניאל סירקיס, הרב עוזיאל, הרב אסטראוו־סקי, הרב בערמאן און אנדערע. דער נציב־העליון האט אויסגעדריקט זיין איינשטימיגקייט מיט דער שטעלונג פון „מזרחי" אין דער פראגע פון „כנסת־ישראל" און לגבי דער פראגע פון דער רבנות־הראשית אין ארץ־ישראל. ער האט דערביי ארויסגעוויזען א שטארקע פעראינטערעסירונג פאר דער טעטיגקייט פון „מזרחי" אין ארץ־ישראל־שול־וועזען.

דער מיטגרינדער פון קרן־קימת — עהרען־בירגער פון וויען.

וויען, (י.ט.א.) איינער פון די מיטגרינדער פון קרן קימת, און א נאהענטער מיטארבייטער פון ד"ר הערצל, ה' יאהאן קרעמענעצקי איז אויס־געוועהלט געווארען אלס עהרען־בירגער פון וויען.

די דאזיגע אויסצייכנונג איז ערטיילט געווא־רען קרעמענעצקי'ן צום 30־יעהריגען יובילעאום פון זיין טעטיגקייט אין וויען, אלס צייכען פון אנערקענונג פאר זיינע גרויסע פערדינסטען אויפ'ן געביט פון דער ליכט־טעכניק.

טאכטער פון הערבערט סעמיועל

פערקויפעריז פון א ניו־יארקער געשעפטס־הויז.

ניו־יארק. (יט"א) פרל. נאנסי סעמיועל, די טאכטער פון נשה. נציב־העליון סער הערבערט סעמיועל, וואס וויילט איצט אין די פעראייניגטע שטאטען, האט אנגענומען אין א נעוויסען ניו־יאר־קער געשעפטס־הויז די שטעלע פון א פערקויפעריץ מיט'ן צוועק צו בעקענען זיך מיט דער לאגע פון די ניו־יארקער עקספעריענטים.

נײער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזשער לעבען

19
דינסטאג
ט
אדר א׳ תרפ״ט

פעברואר
זון-אויפגאַנג 6.48
זון-אונטערגאַנג 4.52

עס ווערט שוין צוגעשטעלט גענוג קויהלען פאַר לאָדז.

(2) דער קויהלען־קריזיס אין לאָדז קען גע־רעכענט ווערען פאַר איגאַנצען שוין בעהערשט. אין משך פון די לעצטע 2 טאָג זענען אָנגעקומען העכער 800 וואַגאָן קויהלען. פון די לעצטע גרויסע טראַנספּאָרטען קויהלען זענען אויך בעזאָרגט גע־וואָרען די גרעסערע פאַבריקען: ווידזעווער „ניר־טשאַרניא, שײבלער און גראָהמאַן, אײטינגאָן, זיל־בערשטײן ,קעסטענבערג, אָסער, ראָזענבלאַט, די גאַזאָווניע, עלעקטראָווניע א.ר. גל.

אין פּריוואַט־פערקויף האָט זיך נאָך נעכטען נעפיהלט אַ געוויסער מאַנגעל, מען האָט נאָך פער־קויפט קויהלען אונטער דער אויפזיכט פון פּאָלי־ציאַנטען, אָבער אַזוי ווי די אַלע טראַנספּאָרטען, וועלכע קומען אָן ווערען שוין איבערגעגעבען דעם פּריוואַט־פערקויף, איז צו ערוואַרטען, אַז שוין היינט וועט מען אין שטאָט קיין מאַנגעל אין קויהלען נישט פיהלען.

קויהלען פאַר׳ן מאַגיסטראַט.

(ס) נעכטען זענען אָנגעקומען די ווייטערדיגע טראַנספּאָרטען פאַר׳ן מאַגיסטראַט ,אַזוי, אַז אין איצטיגען מאָמענט געפינען זיך אין די שטעטישע סקלאַדעס גרויסע קויהלען־זאַפּאַסען, מיט וועלכע מען בעזאָרגט די שטעטישע און עפענטליכע אינ־סטיטוציעס.

דער מאַגיסטראַט איז שוין נעכטען אויך צוגע־טרעטען צו רעאַליזירען די טאַלאָנען פון שנעלער הילף פאַר אַרבייטסלאָזע אויף די טאַלאָנען בעקומען די אַרבייטסלאָזע קויהלען אויפ׳ן פּלאַץ אויף װענגלאָווע, אויפ׳ן פּלאַץ פון שײבלער און גראָהמאַן אויף רוג פּושעגראַוואַלניאַנע און פּאַבריטשנע. אויף סקלאַראָווע נאָס ווערט פערקויפט קויהלען פאַר דער בעפעלקערונג.

היינט ,דינסטאָג, ווערט אַרויסגעגעבען קויה־לען לויט די טאַלאָנען די אַרבייטסלאָזע, וועלכע וואוינען אויף די גאַסען ,וואָס הויבען זיך אָן מיט די אותיות

G, H, I, J, K.

קויהלען פאַר דער פּראָווינץ.

(2) ווי עס אינפאָרמירט די קויהלען־קאָמי־סיע האָט זיך די קויהלען־סיטואַציע בעדייטענד פערבעסערט אויך אויף דער פּראָווינץ. פאַביאַניץ האָט נעכטען בעקומען צעהן וואַגאָנען קויהלען, אַ־וואַרקאָוו — 6 ; לענטשיץ — 3; זגערזש — 6; כאָינע — 5; שיעראַדז — 7; זדונסקאַ־וואָליאַ — 10 ;לאַסק — 6; סטריקאָוו — 2; עס זענען אויך אָנגעקומען ידיעות וועגען ווייטערדיגע טראַנספּאָרטען קויהלען, וועלכע דאַרפען אָנקומען אין משך פון׳ם היינטיגען טאָג.

קאַמף געגען קויהלען־ליכווע.

(2) די פּאָליציי פיהרט ווייטער אַ קאַמף מיט דער קויהלען־ליכווע. נעכטען האָט די פּאָליציי גע־מאַכט אַ רייה פּראָטאָקאָלען פאַר נעהמען איבער־געשרויפטע פּרייזען פאַר קויהלען.

פּאָליציי גיט ווייטער אַכטונג אויפ׳ן קויהלען־האַנדעל.

(2) דער וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט האָט אַרויס־געגעבען אַ פעראָרדנונג דער קויהלען־קאָמיסיע און צו דער פּאָליציי, אַז זיי זאָלען ווייטער אַכטונג גע־בען אויפ׳ן קויהלען־האַנדעל ביז ס׳וועט פולשטענדיג געזעטיגט ווערען דער געברויך פון דער בעפעלקע־רונג פאַר דער לאָדזער וואָיעוואָדשאַפט.

א צירקוליאַר וועגען בירגערשאַפט.

(2) די וואָיעוואָדזטווע האָט נעכטען בעקו־מען אַ צירקוליאַר פון אינערן־מיניסטעריום וועגען אופן פון בעקומען בירגערשאַפט דורך פּערזאָנען, וועלכע האָבען געדינט אין פּוילישען מיליטער, אָדער זיי זענען איבערגעגאַנגען אין רעזערוו. אין צירקוליאַר ווערט געזאָגט, אַז דער העכסטער אַדמי־ניסטראַטיווער טריבונאַל האָט אין ענין פון אַ געוויסען בנימין ניסמאַן געפּסקנט, אַז יעדער איינער וואָס האָט געדינט אין פּוילישען מיליטער, אָדער געפינט זיך אין רעזערוו דאַרף בעקומען בירגערשאַפט. דאָס איז אָבער אַלץ נוגע נאָר די פּערזאָנען, וועלכע האָבען געדינט אין מיליטער נאָך פאַר דעם ווי ס׳איז אַריין אין קראַפט דאָס מיליטער־געזעץ פון יאָהר 1924.

דאָס לעצטע געזעץ דאַנגען זאָגט, אַז דאָס דינען אין מיליטער בערעכטיגט נאָך נישט צו בע־קומען די פּוילישע בירגערשאַפט.

שרעקליכער אויפרייס אין געריכט

2 פּערזאָן שווער פערוואונדעט געוואָרען.

(2) נעכטען נאָכמיטאָג איז אין שטעטישען גע־ריכט אויף רוג ציגעל־גאַס און טרעמבאַצקאַ פּלו־צים פּאָרגעקומען אַ שרעקליכער אויפרייס פון וועל־כען עס זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען צוויי פּערזאָן.

דער אויפרייס איז ענטשטאַנען ביי פאָלגענ־דע אומשטענדען; מ׳האָט דאָרט אויפגעטייעט די פערפרוירענע רעהרען פון׳ם וואַסער־לייטונג. ביי דער אַרבייט איז געווען בעשעפטיגט דער 40־יעה־ריגער שלאָסער יוזעף אַלבראָמסקי (ווסכאָדניא 63) דער שלאָסער האָט אונטערגעלעגט פייער אונטער די רעהרען און ווען דאָס פייער האָט דערגרייכט אַ מעטער די הויך איז פּלוצים פּאָרגעקומען דער אויפרייס. עס איז שווער־פערוואונדעט געוואָרען דער שלאָסער און דער אַרבייטער פון טילערס בוי־אונ־טערנעהמונגען ה׳ מנשה טשוק, אונטער וועלכענס אויפזיכט עס האָט די אַרבייט געדאַרפט אַרומגע־פיהרט ווערען.

די אַרויסגערופענע פּאָליציי האָט פעסטגע־שטעלט די סיבה פון דעם אויפרייס. עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז אין קאָרידאָר אין פּאַרטער נע־בען דער רעהר פון דער צענטראַלער וואַסער־לייטונג געפונט זיך אַ שענקעל מיט זאַכליכע בעווייזען, צו די פאָרשטעהענדע פּראָצעסען. עס האָט זיך אַרויס־געוויזען, אַז צווישען די זאַכליכע בעווייזען האָט זיך געפונען אַ פּאַקעט מיט פּולווער. ווען דאָס פייער איז צוגעקומען צו דעם שענקעל האָט דער פּולווער אויפגעריסען.

וועגען דעם געשעהעניש האָט מען צוזאַמענ־געשטעלט אַ פּראָטאָקאָל.

מען מוז מעלדען וועגען זאַפּאַסען פון ווייצען־מעהל.

דער לאָדזער וואָיעוואָדע האָט נעכטען אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג, וועגען דער פליכט אָנצומעלדען אַלע זאַפּאַסען ווייצען־מעהל פון יעדען סאָרט.

ס׳דאַרפען אָנגעמאָלדען ווערען די זאַפּאַסען מעהל, וועלכע געפינען זיך אין די הויפּט־לאַגערן, מיהלען, בעקערייען און דעטאַליסטען. די מיהלען דאַרפען אָנמעלדען יעדען סכום פון 50 צענטנער אָן, הורט־לאַגערן פון 25 צענטער, בעקערייען און דעטאַליסטען פון 2 צענטנער. די אָנמעלדונגע דאַרף געמאַכט ווערען אויף ספּעציעלע פאָרמולאַ־רען און דאַרפען איבערגעשיקט ווערען צו דער שטעטישער סטאַראָסטווע. די אָנמעלדונגען דאַר־פען אויך מאַכען די פּערזאָנען, וועלכע האָבען אויף לאַגער מעהל פון פרעמדע פּערזאָנען. פאַר נישט נאָכקומען דער דאָזיגער פעראָרדנונג דראָהט אַ שטראָף פון 3 חדשים אַרעסט, 10 טויזענד זל. שטראָף און קאָנפיסקאַציע פון מעהל. די פעראָרד־נונג געהט אַריין היינט אין קראַפט.

צו דער ליקווידאַציע פון די קראַנקען־קאַסע־אַפּטייקען.

(2) אין צוזאַמענהאַנג דערמיט ,וואָס די קראַנקען־קאַסע האָט בעשלאָסען צו ליקווידירען איהרע אַפּטייקען און איבערגעבען מאַכען די רפואות פאַר די פערזיכערטע אין די פּריוואַט־אַפּטייקען, האָט זיך די פערוואַלטונג פון דער קראַנקען־קאַסע געווענדעט אין דער וואָיעוואָדזטווע מיט אַ בקשה צו ערלויבען אַ מעהרערע צאָהל פּריוואַט־אַפּטייקען אויף נאַכט־דיזשורען. אויף דער בקשה האָבען זיך אָבער אָפּגערופען די פּריוואַט־אַפּטייקען און ער־קלערט, אַז זיי ווילען נישט פערגרעסערען די צאָהל נאַכט־דיזשורען, אַז די איצט דיזשורירענדע אַפּטיי־קען זענען אימשטאַנד צו בעדינען אויך די פערזי־כערטע אין קראַנקען־קאַסע, וועלכע דאַרפען אין אויסנאַהמספאַלען ,ביינאַכט מעדיצין.

פון דער האַנדעלס־קאַמער.

(ב) נעכטען איז פאָרגעקומען די ערשטע זיצונג פונ׳ם פּרעזידיום פון דער האַנדעלס־קאַמער.

ווי מיר דערוויסען זיך וועט דער מיניסטער פון האַנדעל און אינדוסטריע קוויאַטקאָווסקי נאָמי־נירען אַ דירעקטאָר פון דער האַנדעלס־קאַמער נישט שפּעטער ווי פרייטאָג. מען רעכענט, אַז אַלס דירעקטאָר וועט נאָמינירט ווערען אינזשיניער באַיער.

לאַניוכאַ׳ס פּראָצעס.

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, האָט דער פּרע־זעס פון קרייז־געריכט באַלושינסקי פעראָרדענט, אַז צוליב דעם אונגעהויערען אינטערעס, וואָס האָט אַרויסגערופען לאַניוכאַ׳ס פּראָצעס, זאָל די קאַנצע־לאַריע פון געריכט אַרויסגעבען נאָמענטליכע איינ־טריטס־קאַרטען פאַר די, וועלכע ווילען אַנוועזענד זיין אויפ׳ן פּראָצעס, וועלכער הויבט זיך אָן דעם 21 פעברואַר.

נעכטען האָט שוין דער סעקרעטאַר פון דער פּרעזידיאַל־קאַנצעלאַריע ה׳ יאַראָשינסקי אָנגעהוי־בען אַרויסצוגעבען נאָמענטליכע איינטריטס־קאַרטען.

פערטשאַדעט.

(2) נעכטען זענען דורך אַ שלעכט קאָנסטרו־אירטען אויוועז אויף נאָוואָמיעסקאַ 21, פערטשאַ־דעט געוואָרען די 2 פרויען מאַניאַ שינדזר 26 י. און עוועגעניאַ פרענקעל 24 י. די פּאַגאָטאָוויע האָטביידע פרויען אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין פּאָזנאַנסקי׳ס שפּיטאָל.

8־שעה׳דיגער אַרבייטס־טאָג.

(2) פאַר עובר זיין דעם געזעץ וועגען 8־שעה׳דיגען אַרבייטס־טאָג האָט דאָס אַרבייטס־גע־ריכט נעכטען פערמשפּט דעם אינהאַבער פון דער מלעטשאַרניע „נאַדשוויעזשאַנקאַ״ אויף 4 טאָג אַרעסט, אָדער 25 זלאָטעס און די פירמע וואָלאַ־דיסלאַוו זילבערשטיין (נאַרוטאָוויטש 83) אויף 300 זלאָטעס שטראָף.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען.

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: עפּשטיין, פּיעטריקאָווער 225; באַר־טאָשעווסקי, פּיעטריקאָווער 95; ראָזענבלום, צי־געל־גאַס 12; גאַרפיין, ווסכאָדניאַ 54; קאָפּראָווו־סקי, נאָוואָמיעסקאַ 15.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערן־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקה.
קאָנסטאַנטינער 9, טעל. 81־27.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אָן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

קאָנפערענץ וועגען בילעטען־שטייער,

(2) נעכטען איז אונטער׳ן פאָרזיץ פון לייטער פון זעלבסטפערוואַלטונגס־דעפּאַרטאַמענט ביי דער וואָיעוואָדזטווע, ה׳ קאָלאָווסקי, פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ וועגען דעם שטייער אויף אַריינגאַנגס־בילעטען אין פערגניגונגס־ערטער. אין דער קאָנ־פערענץ האָט אַנטיילגענומען דער לאַווניק פון מאַ־גיסטראַט קוק און די פאָרשטעהער פון די קינאָ־טעאַטערס. די קאָנפערענץ האָט דעם ענין נישט ער־לעדיגט ביז דער צייט, ווען דער מאַגיסטראַט וועט אַרויסזאָגען זיין מיינונג אין דער דאָזיגער פראַגע.

אַרבייטס־שוץ.

(2) דער אַרבייטס־אינספּעקטאָר האָט בעקו־מען אַ צירקולאַר וועגען אַרבייטס־שוץ, יוגענט־ליכע אַרבייטער וועלען איידער זיי טרעטען צו צו דער אַרבייט אונטערזוכט ווערען דורך אַ דאָקטאָר, וועל־כער ס׳וועט אָנגעוויזען ווערען דורכ׳ן אַרבייטס־אינ־ספּעקטאָר ,כדי פעסטצושטעלען אויב זיי קענען זיך אונטערנעהמען אויסצופיהרען די בעקומענע אַרבייט.

פון האַנדעלס־געריכט.

(2) דאָס האַנדעלס־געריכט האָט אַרויסגעגע־בען אַ גלייט־בריף דעם באַנקראָטירטען סוחר מנחם שלמה צימערמאַן ביז דעם 6־טען מאַי 1929.

ווער ווייסט?

(—) פערגאַנגענעם מיטוואָך איז אַרוים פון שטוב דער 34־יעהריגער אברהם לייבוש ראָזענ־צווייג און ביז היינט נישט צוריקגעקומען. ראָזענ־צווייג איז גייסטיג נישט נאָרמאַל, אַ לאַנג־געקלייד־עטער ,מיט אַ באָרד, ווער ס׳ווייסט עפּעס וועגען איהם, ווערט געבעטען מיטצוטיילען צו ישראל יעקב ראָזענצווייג ,בושעווינער 51.

„אַרט״
זאַכאָדניאַ 43

יודישער קאַמער־טעאַטער
לייטונג: מ. בראָדערזאָן.

היינט — 1 פאָרשטעלונג:
אָנהויב 9.30 אַ זייגער אָווענד

דער פּראַכטפולער 5. קאַרנאַוואַל־פּראָגראַם

א. נ. „מאַסקאַראַד״

1) אובערטור. 2) דער דייטש. 3) כשוף. 4) שאלות און תשובות. 5) דער וואַלד־גזלן. 6) אַ מויד אַ צימעס. 7) אַ קרבן פון קאַרנאַוואַל. 9) דער ווייסער מאַסקאַראַד.

טעקסטען פון שלום עליכם, מ. בראָדערזאָן און י. אַבערזשאַנעק. :—: מוזיק־קאָמפּ.: דוד בייגעלמאַן. קאָנפּ.: י. ריינגלאַס. קאָס.דעקאָר.: ד. מאַטוס און ש. בלום. ליכט־עפעקטען: י. יעראָזאָלימסקי.

די קאַסע איז אָפען טעגליך פון 6 אָוו., שבת פון 1.30 ביז 5 נאָכמ. און פון 7 אָוונד.

קאמף געגען בייזווילּיגע באנקראטען.

(—) דער צענטראל־פאראיין סוחרים־פאראיין האט אונטערגענומען שריט צו בעזייטיגען די פלאג פון ביישוויליגע באנקראטען, וועלכע ברענגען גרויסע פארלוסטען דעם סוחרטום. ביים פאראיין איז געגרינדעט געווארען א קרעדיט־שוץ־אפטיילונג, וועלכע וועט קודם־כל רעגיסטרירען אלע פאלען פון דערלאזען וועקסלען צום פראטעסט און וועט זיך בעמיהען צו בעוועגען די בעלי־חובות צו בעצאהלען די פערפליכטונגען.

די רשימה פון באנקראטירטע פירמעס וועט פונאנדערגעשיקט ווערען אלע מיטגלידער פון פאראיין. די ליסטע וועט פערעפענטליכט ווערען אין דער פרעסע.

זעלבסטמארד אונטערן טראמוויי

(2) נעבען העלענובעק, בעת דער טראמוויי איז געגאנגען אין דער ריכטונג קיין זגערזש האט דער מאטאר־פיהרער בעמערקט א יונג מיידעל, וועלכע האט זיך בליץ־שנעל ארונטערגעווארפען אונטער די רעדער פון טראמוואי. דער טראמוויי איז גלייך איינגעהאלטען געווארען, אבער שוין צו שפעט. פון אונטער די רעדער האט מען ארויסגענומען א בלוטיג שטיק פלייש. די זעלבסט־מערדערין הייסט אלגא דלוגאשעווסקא, 20 יאהר אלט פון העלענובעק. אין א גוס'דיגען צושטאנד האט מען זי אפגעפיהרט אין שפיטאל אויף דרעווצאווסקא גאס.

ארעסטירט גנבים.

(ח)(זייט א לענגערע צייט האט די פאליציי־קאמאנדא בעקומען ידיעות וועגען איינבראך־גנבות אין לאסקער פאוויאט און אין פאביאניץ.

ערשט נעכטען איז די פאליציי געפאלען אויף די שפורען פון די גנבים, וועלכע זענען ארעסטירט געווארען, דערביי זענען ענטדעקט געווארען סענסאציאנעלע פרטים. די גנבים האבען זיך מודה געווען און אויספיהרען די גנבות ביי לאה הארא־וויטש, יענטשוק און שפיעוואנאווסקי. די צונערויבטע ציהרונג האבען זיי פערקויפט דעם יובילער אלאוויעצקי אין פאביאניץ. די איבעריגע זאכען האבען זיי געהאט בעהאלטען אין א קעמערעל אין הויף פון מאלץ. דארט האט מען טאקע געפינען עטליכע גאלדענע און זילבערנע חפצים. די פאליציי פיהרט אן ענערגישע אויספארשונג.

טראגישער פאל ביי דער ארבייט.

(2) אין דער פאבריק אויף עמיליא 5, איז די ארבייטערין מאריא דעליווסקא ארייגעכאפט געווארען אין דער מאשין דורך דעם טראנסמיסיען־רימען און איז שטערבליך פערוואונדעט געווארען. די מאשין האט ביי דער אומגליקליכער צובראכען דעם שארבען, אפגעריסען א האנד און אן אויער. אין א גוסס'דיגען צושטאנד איז די אומגליקליכע ארבייטערין אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

פון פאלקס־אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

היינט, דינסטאג, 8 אווענד קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צע־געלניאנא 4) א פארלעזונג פון ה' י, זאנדער (אין דער פוילישער שפראך) אויף ד. ט.: „פון בערלינער קאנגרעס ביז צו דער וועלט־מלחמה" (א ציקל פארלעזונגען פון דער אלגעמיינער געשיכטע 1914—1878). דער אריינגאנג איז פריי.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאז און א. קאמפאניעץ.

נאר 6 קאנצערט־פארשטעלונגען!

פון די בעליבטע און בעוואוסטע ארטיסטען פון דעם ערשטען יודישען קליין־קונסט־טעאטער

„אזאזעל"

אלא לילית, וו. גאדיק און יוסף סטרוגאטש.

דאנערשטאג, דעם 21־טען פעברואר
פרייטאג, „ 22־טען „
זונטאג, „ 24־טען „

מאנטאג, דעם 25־טען פעברואר
דינסטאג, „ 26־טען „
מיטוואך, „ 27־טען „

ס'ווערט געשפילט

דאס אויסערגעוועהנליכע פרעהליכע פראגראם

הוליע קבצן!

אנהויב פינקטליך 9 אווענד.

קאנפעראנסיע: וו. גאדיק.
רעזשיסער:
יוסף סטרוגאטש.

בעמערקונג: שבת, ד. 23־טען, ווערט נישט געשפילט.

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע־זאל.

פאלקס־אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

היינט, דינסטאג, דעם 19/2, 8 א זייגער אין אווענד, אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (דעגעלניאנא 4)

א פארלעזונג (אין דער פוילישער שפראך)

אויף ד. ט.: „פון בערלינער קאנגרעס ביז דער וועלט־מלחמה" (1878—1914)

3-טער רעפעראט. פרעלעגענט: ה' י. זאנדער. איינגאנג פריי!

רעקורסען וועגען לאקאל־שטייער.

(—) דער מאגיסטראט האט ערקלערט די צאהלער פון לאקאל־שטייער, אז זיי האבען דאס רעכט, נאכדעם ווי זיי בעקומען די „נאקאזען" איינצוגעבען רעקורסען געגען דעם נישט ריכטיגען שטייער־אפשאצונג.

▪

(—) אין די לעצטע צייטען ווערט די שטייער־אפטיילונג ביים מאגיסטראט איינפאך בעלאגערט פון די אינטערעסאנטען, ביי וועלכע עס דארפען פארקומען ליציטאציעס, און וועלכע ווענדען זיך אין לעצטען מאמענט צו דער שטייער־אפטיילונג, מען זאל די ליציטאציע אפהאלטען.

די שטייער־אפטיילונג ביים מאגיסטראט מעלדעט צוליב דעם, אז דאס ווענדען זיך אין דער לעצטער מינוט האט קיין שום צוועק נישט. דער שטייער־צאהלער האט צייט דריי וואכען נאכדעם, ווי ער בעקומט דעם „נאקאז פלאטניטשי" איינצוגעבען א רעקורס, אין א וואך פאר דער ערקלערטער ליציטאציע, אריינצוגעבען אן ענטשפרעכענדע בקשה וועגען אפהאלטען די ליציטאציע. דאס שפעטערע ווענדען זיך צו דער שטייער־אפטיילונג, וועט אפילו נישט אויסגעהערט ווערען.

שריפות.

(2) נעכטען נאכמיטאג האבען אויסגעבראכען שריפות, צוליב דעם אנווארעמען די רעהרען אין פאלגענדע ערטער: אויף וואולטשאנסקא 4 אין הויז פון קויפמאן; אויף בזשעזשינער 50, אין ציטרינס הויז און אויף ווסכאדניא 31.

בעריכטיגונג.

(— אין אונזער נעכטיגען בעריכט וועגען דער קאנפערענץ פון „פיקוח נפש" אין דער קהלה איז געווען אנגעגעבען, אז אין דער קאנפערענץ האט אויך אנטיילגענומען פרנס זעלמאנאוויטש.

מיר מוזען דאס בעריכטיגען אויף דעם אופן, אז ה' זעלמאנאוויטש איז אויף דער קאנפערענץ נישט אנוועזענד געווען, ער איז נאר צופעליג אריינגעקומען אין זאל, וואו די קאנפערענץ איז פארגעקומען.

לומדי „שעורי־ערב"

פל. וואלנאשטשי 3.

שבת, ד. 23 פעברואר קומט פאר א גרויסע סיום־פייערונג אויף מסכתת שבת. אין דער פייערונג וועט אנטיילנעהמען דער קוטנער רב ר' יצחק יהודה טרונק. די פייערונג וועט פארקומען אין ענגלישען זאל, אליא 1 מאי 2.

דער בעקאנטער רעכטס־קענער

י. איינפעלד

וואינס איצט אויף פעטריקאווער 31.

שפרעכשטונדען טעגליך פון 5—8 אוו.

נעמט אויך אונטער דורכצופיהרען אין בוררים־געריכטען די שווערסטע סכסוכים געוויסענהאפט און לויט די פערפליכטענדע געזעצען.

א ביסעל ווארימס.

(בילדלעך פון די ווארים־שטובען)

ס'איז דארט ווארעם, פונקט, ווי אין א ווארעם־פונקט. א פארע שלאגט פון דעם נייעם, קאכעדיגען קעסעל, פון די ווייסע טעפעלעך, אנגעגאסענע מיט טיי, פון די צעעפענטע, זופעדיגע מיילער און צע־ליינט זיך מיט גדלות אויפ'ן סופיט, ווי א שטייגער איינער אויפ'ן פיעקליק ביים בעקער, וואס טראכט זיך:

— לאז זיך פרעסטלען, לאז זיך ווינדלען, איבער־דרויסען — לאז זיך טון, וואס עס וויל — דאס מייניגע, האב איך אפגעטון!..."

א שוהלעכעל, די פייכטע ווענד, זאפען אין זיך אריין א ברכה'לע, א קדושה'לע, אן אמן־יהא־שמיה־רבה — האט דאס שוהלעכ'ל געהערט, אז מענשען פריהרען, אז מענשען הונגערען, האט עס זיך אנגעווארט די לענדרען, אויסגעגלייכט זיך די פערפרוירע־נע, אפגעשטאנענע אבירים און אויפגעמאכט זיין טיר אויף א גאנצען טאג:

— קומט אריין הונגעריגע, געפרוירענע, דער־ווארעמט די אפגעשטענענע חושים, דערכאפט די פער'חלשט'ע הערצער, אויב נישט מיט א סך — כאטש מיט א טעפעל אפגעצוקערטע טיי און מיט א שטיקעל ברויט!..."

ארום די רעמבענע טישען, אויף רעמבענע בענק זענען צעזעצט די אויסגעפרוירענע גופים. מאנכע הויכען זיך אין די הענד אריין. מאנכע רייבען זיך די רויטע אויערען, מאנכע האלטען די נאז אין ביידע הענד און פערגליווערטע, מוטנע אוי־גען קוקען אהין צום גרויסען קעסעל, וואס שטעהט אויפ'ן אויוון און פאליעוועט זיך מיט רוגזה:

— נו, וואס? — קאלט, הא? — איינגעפרוי־רען נשווארען דאס נשמה'לע אין לייטערנעם קל־וחומר? — נישט געזארגט! באלד וועט זיין ווארעם, מיין ווארעמקייט וועט זיך באלד צעגיסען אין אייך!...

און ווארעמקייט צעגיסען זיך שפעריג, ווי מיט עטערים איבער מענשליכען עלענד; א באק צערויטעלט זיך און ווערט אויפגעלעבטער, א וואנסע האט זיך בעפרייט פון אייז־שלאס און פערקרומט זיך אין א שמייכעל, פערשטארטע פינגער הייבען זיך אן לעבעדיג צו בעוועגען און ברעכען מיט חשק שטי־קער פון ברויט... אויגען הויבען זיך אן צו רער־ברענען און קוקען האפעדדינער, פרייַדינער:

— עך, דאך נאך פערהאנען גוטע מענשען, וואס ווילען נישט לאזען פערפרוירען און פערהונ־גערט ווערען! עך, א וועלטעל דאס, א וועלטעל און א לעבען א שווערס!..."

— הע, דארט, יורען! — וושאלעוועט נישט קיין ווארעמקייט! שפארט נישט קיין ברויט! זאלען געפרוירענע גופים'לעך זיך דערוואַרעמען! — נאך א טעפעל טיי — און נאך א טעפעל טיי! — עס וועט סטייען, עס וועט קלעקען, כל־זמן עס ווילען ביי מענשען סטייען כחות און קלעקען געפיהלען פאר ארעמקייט און פאר הילפסלאזינקייט!

און זייער ארבייט פערשטעהען זיי, די מענשען, א שוהלעכעל צו ראוונען מהיכי־תתי, און גוטען יו־רישקייט איז עס אוודאי קיין חסרון נישט, א שוהלע־כעל אבער, וואס ראטעוועט טאג־טעגליך צענדלי־גער און הונדערטער מענשען — דארף האבען הייסע און איבערגעגעבענע מתפללים, דארף האבען אזעל־כע יורען, וואס זאלען זיך באמת מוסר־נפש זיין פאר דער ארבייט, אזעלכע יורען, וואס עס זאל זיי אייבּיג שוועבען פאר די אויגען די אויפשריפט, וואס ניי האבען דארט אין שוהלעכ'ל אויף דער וואנד:

„כל המקיים נפש אחת מישראל, כאלו קיים עולם מלא.

י. שרה לעב.

קליינער פעליעטאן.

שמע קויהליינו...

א מגיד אין א קליינשטעטעל האט אמאל אין א דרשה דערקלערט פאר'ן עולם, ווי אזוי מענשען ווערען בעשאפען מיט פערשידענע כאראקטערען.

בידוע, — האט דער מגיד געזאגט — ענטהאלט דער מענש אין זיך פון אלע עלעמענטען, וואס עס געפינען זיך אויפ'ן עולם השפל. פון אלע מיני חיות, קאטשקעס, טאלפעס, פימפערנאטערס, שרצים, ורמשים. הא ראיה, ווען א מענש רחמנא לצלן ווערט קראנק פערשרייבט דער דאקטאר פאר'ן חולה רפואות פון די מינים וואס ער האט איינגע־פינען, אז ביים חולה זענען זיי צו ווענינ. אזוי למשל קאן זיך אמאל געפינען אין איין רעצעפט א ווילדער גרעזעלע וואס וואקסט אויף די הרי־חושך צוזאמענגעמישט מיט א פיפעקיל פון א פלע־דער־מויז.

און נעהמען נעהמט זיך דאס דערפון, וואס אין מענשען געפינט זיך אלץ מיט אנ'אנדער, ווען דער כביכול געהט בעשאפען מענשען מאכט ער דאס אויף אזא אופן: ער לייגט צונויף אין א גרוי־סער פאס אלערליי בהמות, חיות, צופות און ווע־רימלעך, אפילו א ים־חזיר פעהלט דארטען אויך נישט, ער מישט דאס אלץ גוט צונויף און קנעט אויס דערפון מענשען.

עס טרעפט אבער אמאל, אז די אלע מינים ווערען אין דער פאס נישט גוט אויסגעמישט און עס קומט ארויס איינער, וואס ביי איהם איז גע־בליבען א שטיקעל צופיל חזיר... א צווייטער, וואס ביי איהם האט זיך אריינגעכאפט א שטיקעל צו־פיל הינד... א דריטער מיט א שטיקעל צופיל־אקס... א פירטער מיט א שטיקעל צופיל אייזעל... א. א. וו. א. א. וו.

— און א פנים — אז די גבירים פון אייער שטעדטעל האט דער מגיד צום סוף פון זיין דרשה געזאגט — זענען בעשאפען געווארען פון אזא פאס וואס ס'איז נישט גוט אויסגעמישט געווארען, ובכן, האט זיך אין יעדערען אריינגעכאפט עפעס אנ־דערש...

— — — — — — — — — — — — — —

און איך שטעל מיר פאר, ווען דער זעלביגער מגיד וואלט געקומען קיין לאדז, בעת די גרויסע פרעסט, און ער וואלט צוגעזעהן ווי אזוי די היגע קויהלען־מאגנאטען האבען שפעקולירט און קאמ־בינירט מיט זייער ארטיקעל ווי אזוי זיי האבען אין די פאר פרעסט וואכען נישט געקאנט בייסטעהן דעם נסיון, און האבען אנגעשרויפט די פרייזען אויף קויהלען ביז אין הימעל אריין, ביז די מלוכה האט זיך אריינגעמישט און האט אפגעהיט דעם עולם פון אלדאס בייז, וואלט דער דאזיגער מגיד ווידער געהאלטען די זעלביגע דרשה און וואלט די היגע קויהלען־סוחרים פערגליכען מיט די גבירים פון יענער שטעדטעל און ער וואלט אויך געזאגט, אז זיי זענען בעשאפען געווארען פון נישט קיין אויסגעמישטע פאס, פון א פאס, וואס עס האבען זיך נישט אויסגעמישט די עק־דעשן, שלאנגען און אנדערע משונה'דיגע חיות...

* * *

אי די קויהלען, די קויהלען!
נישט אומזיסט שרייען אלע יודען שמע קויהליינו...

שר של אש.

פורים־גרעגערס
נאר א ביסעלע צו־פריה.

(—) שוין א וואך צייט, ווי מ'קען בעמערקען אין דער גאס קריסטליכע הענדלערס, וועלכע פער־קויפען א יודיש פורים־ארטיקעל — גרעגערס.

ווי ס'ווייזט זיך ארויס, האבען זיך די קריסט־ליכע הענדלערס א ביסעלע צוגעאיילט. זיי האבען, א פנים, נישט געוואוסט, אז מיר האבען היינט אנ'עיבור־יאהר און פורים וועט ערשט זיין אין עטליכע וואכען ארום.

דערווייל גרעגערט מען שוין אין די גאסען.

אלץ — אז יונים נעהמען זיך צו א יודישען מסחר...

אכטונג, לאדז און אומגעגענד!

דער גרעסטער אויסוואהל פון יודישע ליטעראטור בעקומט איהר נאר אין דער בוכהאנדלונג פון

נ. בערלינסקי

אלט־שטאט 12, (רינקע אפיצינע, 2 שטאק).

בעמערקונג: אויף לאגער ביכער פון:
קלעצקין, „ביכער", בזשאזא, „די וועלט",
„קולטור־ליגע". ביטלין, „נייע קולטור",
ווי אויך אמעריקאנער און בערלינער.

ספעציעלער אויסוואהל פון יודישע פיעסען.

גוטע בעדינגונגען! :—:—: גוטע בעדינגונגען!

די רעכטליכע קאָנסעקווענצן פון די מורא'דיגע פּרעסט.

אין כמעט אין דער גאַנצער אינלענדישער טאָג־פּרעסע האָט זיך בּאַוויזן אַ קורצער נאָטיץ, אַז אין די נעזענעבּערישע קרייזן ווערט צוגעגרייט אַן אַנטשפּרעכנדער פּראָיעקט, לויט וועלכן די דויערנדע שאַרפע פרעסט זאָלן אַנערקענט ווערן פאַר אַ סטיכישן אויסבּרוך, ממש פאַר אַ נאַטור־קאַטאַסטראָפע, צוליבּ וועלכער די צאָהלפעהיגקייט פון דער בּעפעלקערונג איז דירעקט, אָדער מיטעלבּאַר, בּעדייטענד אָפּגעשוואַכט געוואָרן.

ס'איז אַפּילו גאָך דערווייל שווער צו זאָגן, אויף וויפיל די דערמאָנטע ידיעה שטימט מיט דער ווירקליכקייט, קוים האָט זי אָבער יאָ אונטער זיך אַ געוויסען פאַקטישען גרונט, האַנדעלט זיך גאָר מסתמא וועגען דעם בּלויז אַליין, אַז די בּערופענע מאַכט־אָרגאַנען זאָלן די אַזוי, אָדער אַנדערש געליטענע שיכטען פון דער בּעפעלקערונג, מאַכען געוויסע פערלייכטערונגען בּיים אויפמאָהנען שטייערן, אָדער אַנדערע צוואַנגס־צאָהלונגען.

די פערעפענטליכונג פון אַזאַ פעסטשטעלונג וואָלט אַ חוץ דעם פעראורזאַכט נאָך בּרייטערע רעכטליכע קאָנסעקווענצן.

פאַר דער לאַנגער צייט פון דער הערשאַפט פון „קעניג" פראָסט זענען אין די געריכטען בּעשטימט געוואָרן הונדערטער און אפשר גאָר טויזענדער פּראָצעסען אויף וועלכע ס'זענען, ווי געוועהנליך, אַרויסגערופען געוואָרן מאַסען עדות. צווישען די אַרויסגערופענע עדות האָבּען זיך געפונען נישט ווייניג אָרימעלייט, וועלכע פערמאָגען נישט אַזעלכע וואַרימע מלבושים, וואָס זאָלען זיי קענען בּעשיצען פון אַזעלכע מורא'ריגע פרעסט.

דעריבּער טאַקע האָבּען זיי אָהן סכנות נפשות נישט געקענט אַרויסגעהן, אויף דער גאַס און זיך שטעלען אויף די געריכטס־פערהאַנדלונגען. מייסטענטייל ריכטער האָבּען זיך אָבּער נישט גערעכענט מיט די אַנגעוויזענע בּעדינגונגען און די אָפּוועזענדע עדות פערמשפּט צו שטראַפען, אָדער מילדערע שטראָף־סאַנקציעס.

אויפ'ן סמך פון אַזאַ פּראָיעקטירטער פער־אָרדנונג וואָלטען די אַלע שטראָפען אויף אַן אָטאָמאַטישן אופן מאַסענווייז אַנולירט געוואָרן.

איבּערינגענס, ווען אַזאַ פעראָרדנונג וועט אַפילו נישט פערעפענטליכט ווערן וועלען זיך אויך די פעראינטערעסירטע פערזאָנען אין משך פון 2 וואָכען נאָכ'ן דערהאַלטען אַן אָפּשריפט פון אורטייל, אָדער שפּעטסטענס אויף דער נאָהענטסטער געריכטס־פערהאַנדלונג אין פאַל, ווען דער זעלבער פּראָצעס איז צוליבּ דער אָפּוועזענהייט פון בּעטרעפענדע עדות אָפּגעלייגט געוואָרן אויף אַ צווייטען טערמין, זיך קאָנען ווענדען אין זעלבען געריכט מיט אַן ענטשפּרע־כענדער בּקשה, אַז מען זאָל זיי פון די אַרויספעלייגטע אויף זיי שטראָפען בּעפרייען, פערזיכערנדיג זיך אויף די הערשענדע פרעסט, ווי אויף אַ בּערעכטיגטען מאָטיוו פון זייער אָפּוועזענהייט. דערענדריג שוין וועגען בּעפרייען פון די אַרויסגעלעגטע געריכטס־שטראָפען פאַר נישט קומען עדות־זאָגען, צוליבּ דער הערשענ־דער נאַטור־סטיכיע, דאַרף בּעמערקט ווערען, אַז עס האַנדעלט זיך נישט בּלויז וועגען די פרעסט, נור עס דאַרפען אויך בּעריקזיכטיגט ווערען די פער־שידענע גריפּעס און אַנדערע קראַנקהייטען, וועלכע זענען געווען זייער אַנאָנער און בּעגלייטער פון די פרעסט און וועלכע האָבּען אָנגענומען אַן'עפּידע־מישען מאַסען־כאַראַקטער, די דאָזיגע מגפות האָבּען צוגעשמידט צום בּעט, אָדער אַלענפאַלס נישט גע־לאָזט אַרויס פון שטוב, טויזענדער מענשען, וועלכע האָבּען פונדעסטוועגען צוליבּ דער, אָדער אַנדערע סבּה, נישט געוואָלט, אָדער אפשר נישט געקאָנט זיך ווענדען נאָך מעדיצינישע הילף צו אַ דאָקטאָר און דעריבּער האָבּע זיי נישט די מעגליכקייט איצט צו לעגאַליזירען זייער קראַנקהייט.

אויבּ אַ בּעשטראָפטער עדות פאַר נישט שטע־לען זיך אין בּעשטימטען טערמין צו דער געריכטס־פערהאַנדלונג, וועט בּעטען אַז מען זאָל איהם, פון דער אַרויסגעלייגטער שטראָף, בּעפרייען, פערופענ־דיג זיך אויף איינער פון די קראַנקהייטען, וואָס בּושעווען בּיי אונז אין שטאָט, דאַרף דאָס געריכט דעם אַנגעוויזענעם מאָטיוו אַנערקענען און נישט פאָדערען, אַז די בּקשה זאָל דווקא בּעקרעפטיגט ווערען מיט אַן אָפיציעלער דאָקטאָרישער בּע־שטעטיגונג.

בּיי דער זעלבּער געלעגענהייט וועלען מיר בּע־ריהרען נאָך אַ מאָמענט שוין פון אַ פּריוואַט־רעכט־ליכען כאַראַקטער, ווי די פרעסט־קאַטאַסטראָפע וועט האָבּען אַ רעצידירענדע ווירקונג.

ווי בּעקאַנט זענען אין די האַנדעלס־אינדוסטריע־לע קרייזען געשלאָסען געוואָרן פיל געשעפטליכע געגענזייטיגע אָבּמאַכען, לויט וועלכע די געגומענע אויף זיך פליכטונג האָט געדאַרפען אויסגעפיהרט ווערען אין די איצטיגע טעג.

זעלבּסטפערשטענדליך, אַז אין פיל פאַלען זע־נען די אָבּמאַכען צום בּעשטימטען טערמין נישט אויסגעפיהרט געוואָרן. דער געליטענער צד וועט

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רע־דאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" צו־ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

[illegible]

גילטיג דעם 19-טען פעברואַר 1929

8835. ק. סאַרני.

די בּעשטעטיגונג פון הויזווירט אַליין, אַז איהר צאָהלט ווייניגער דירה־געלד, איז נאָך נישט מאַסגעבּענד פאַר'ן מאַגיסטראַט צו פערקלענערן אייך דעם וואוינונגס־שטייער.

איהר דאַרפט זיך ווענדען אין אורזשאָנד ראָז־יעמטשי וועגען פעסטשטעלען דאָס גרונד־דירה געלד און ערשט אויפ'ן סמך פון דער דעציזיע פון אורזש. ראָז. וועט דער מאַגיסטראַט אייך פערקלע־נערן דעם וואוינונגס שטייער.

8836. דזשאַלאָווסקי פון זאַוואַדוקאַ.

מיר ווייסען נישט, צי מען האָט אייך די דעריבּער מאָהנען פון זיין קאָנטראַהענט אַ געוויסע ענטשעדיגונג.

צי אַזאַ אָפיציעלע אַנערקענונג פון די פּרעסט אַלס סטיכישער נאַטור־אויסבּרוך, וועט פערעפענט־ליכט ווערען אָדער נישט דאַרפען אומבּעדינגט אָפּגע־וואַרפען ווערען די פּרעטענזיעס פון אַזעלכע געלי־טענע, ווייל דאָס נישט אויספיהרען די בּעדינגונגען פון אָבּמאַך אין בּעשטימטען טערמין איז נישט קיין פּועל יוצא פון בּייזען ווילען פון פערפליכטענדען צד, נור איז געווען אָפּהענגיג פון אַ נישט פאַרנעוועהנע העכערע קראַפט.

י. אינפעלד.

אָפּיעקונסמוזע אַנערקענט אָדער נישט.

ווייבּאַלד יאָ, איז דאָך פעסטגעשטעלט געוואָ־רען אייער שוועסטערס נישט אַרבּייטספעהיגקייט ממילא קאָן שוין נישט ענדערן די זאַכלאַגע, אויבּ ס'וועט גאָר דערגעהן, אַז זי בּעשעפטיגט זיך צייט־ווייליג מיט עפּעס אַן'אַרבּייט.

8837. **אַ לעזער נומער 100.**

נישט אויף אַלע שטייערן איז חל אַן'אַקט־אינטערציזיע.

ס'איז אַ פראַגע וועגען וואָס פאַר אַ שטייער־חוב ס'האַנדעלט זיך.

8838. **אַ לעזער פון נאַוראָט גאַס.**

אויבּ אייער פערשטאָרבּענער פאָטער האָט מיט דער מוטער נישט געהאַט קיין חתונה אַקטען, מוזט איהר ווערען געמאָלדען נאָר אויף דער מוטערס נאָמען.

דאָס קרייז־געריכט איז טאַקע בּערופען שפּע־טער צו ענדערן דעם פאַמיליע־נאָמען אויף אייער פאָטער.

דאָס קאָן אָבּער ערשט פאָרקומען אַלס פּועל־יוצא פון אַ זעהר קאָמפּליצירטען פּראָצעס.

געוויס איז די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט (וואָ־יעוואָדע) אויך בּערופען צו ענדערן דעם פאַמיל־יען נאָמען פון אַ בּירגער.

זי מוז עס אָבּער נאָר אין דעם פאַל, ווען דער פריהעריגער נאָמען איז נישט קיין שיינער אָדער בּעליידיגענדער (קוטאַס, נענדזאַרש א. אַ. וו.)

8839 **משה גאָלד פון בּאַלוט:**

דער לאָקאַטאָר איז אַ מחויב צוריקצושטעלען דעם געדונגענעם אָביעקט בּיים אַרויסציהען זיך אין זעלבּען צושטאַנד, אין וועלכען ער האָט זיך געפונען אַריינציהענדיג זיך.

אַזוי ווי בּיים אַריינציהען זיך האָט דער לאָקאַל נאָר געהאַט 1 טיר, מעגט איהר איצט אַרויסציהענדיג זיך די 2-טע טיר, וואָס איז גע־מאַכט געוואָרן פאַר אייער אייגען געלד, מיט זיך מיטנעהמען.

8840 **ק. ש. פון פּל. וואָלנאָשטשי.**

דער דייטשער קאָנסולאַט וועט אייך דאַמאָלט ערשט וויזירען דעם פּאַס, ווען זייער פּערטרויע־ליכער אַמטליכער דאָקטאָר וועט אַנערקענען, אַז איהר נויטיגט זיך פאַקטיש אין קוראַציע אין אַ דייטשען קור־אָרט.

וואָס זאָל אַ פרוי טהון

ווען איהר מאַן האָט אַ געליבּטע?

אַ בּעריהמטע אַקטריסע בּעהאַנדעלט די פראַגע אויף אַן'אינטערעסאַנטען אופן

וואָס זאָל אַ פרוי טון, ווען זי דערוויסט זיך, אַז איהר מאַן האָט אַ געליבּטע?

אַן'אַלטע פראַגע, אַ זאַך, וואָס איז שוין פיל מאָל געפרעגט געוואָרן. צייטען קומען, צייטען געהן, אָבּער אויך היינט־צו־טאָג כל זמן עס עקזיסטירט דאָס פאַמיליען־לעבּען, ווערט די פראַגע געפרעגט און בּעהאַנדעלט אין פיל שיינע זשורנאַלען און בּי־כער. מאַקע אַזוי. זי אַזוי זאָל אַ פרוי אין אַזאַ פאַל האַנדלען? זי וויל צוריק געווינען דעם מאַנ'ס ליבּע; זי וויל דעם מאַן צוהאַלטען צום הויז, צו די קינדער; זי וויל אַרויסטרייבּען פון זיין זינען דעם אָנגעזיכט פון דער „אַנדערער פרוי". פרעגט זיך: ווי זאָל זי דאָס טון?

מען קען אַמאָל הערען, ווי אַ היינטוועלטיגע פרוי זאָגט: „ווען איך זאָל זיך דערוויסען, אַז „ער" פיהרט אַ ליבּע מיט אַן'אַנדערער פרוי, וואָלט איך גלייך אַוועק פון הויז. גנעה זיך דיר, וואו דיין האַרץ גלוסט"!

אַזוי זאָגט זי מיט שטאָלץ. אָבּער ווען עס קומט צו אַזאַ פאַל פיהרט זי זיך געוועהנליך גאַנץ אַנדערש אויף... און זי טוט אַנדערש... נישט אַזוי, ווייל עס פעהלט איהר אוים מוט, ווייל זי איז גאָר נישט אַזוי שטאָלץ, ווי זי וואָלט געוואָלט זיין, נאָר גאָר פשוט צוליבּ דעם, וואָס זי איז דאָך אַליין אַזוי צוגעוואוינט צום מאַן און וואָס זי האָט איהם גאָר אַליין ליבּ... ס'איז זיך גרינג צו זאָגען: „אַוועק־געהן"!

אַ בּחור האָט ליבּ אַ מיידעל, אָבּער זי איז קאַלט צו איהם. זי נעהמט גאָר אַרום מיט אַנדערע. נו, צי טאָר דער בּחור דען נישט טון, וואָס ער קען זנאָר, צו געווינען איהר ליבּע? איז עס דען אַ נייעס, אַז אַ געליבּטער ליידט צוליבּ זיין ליבּע? אַ בּחור וועט לויפען און זהאַווען און יאָגען אַבּי צו געווינען די ליבּע פון דעם מיידעל, וואָס ער האָט ליבּ, אַזוי מעג אויך טון און טוט דאָך אַ מיידעל, וואָס וויל געווינען די ליבּע פון אַ געוויסען בּחור. ס'איז דאָך אַ גאַנץ נאַטירליכע זאַך.

אָבּער ווען אַ פרוי זאָל זעהן אָנצווענדען מיטלען ווי איינצוהאַלטען די ליבּע פון מאַן, וועלען דאָס מאַנכע אָננעהמען פאַר אַ נעפאַלענקייט פון איהר מוט און פון איהר שטאָלץ. פאַרוואָס? אַ פרוי אַליין וועט אַמאָל בּעטראַכטען דאָס פאַר אַ בּעליידיגענדע זאַך, זי זאָל דאַרפען זוכען מיטלען אײנ־צוהאַלטען דעם מאַן איהרען. אין דעם ליגט אָבּער

לויט מיין מיינונג, אַ גרויסער טעות, אַ מיספער־שטענדניש. עס איז פּונקט אַזוי נויטיג איינצוהאַלטען די ליבּע, ווי עס איז נויטיג זי צו געווינען. עס איז נישט אַזוי שווער אַמאָל צו געווינען אַ מאַן, ווי עס איז איינצוהאַלטען, אָנצוהאַלטען זיין ליבּע. דער קאַמף פאַר ליבּע איז קיינמאָל נישט געענדערט די צרה איז אָבּער מיט אַ סך פרויען, וואָס זיי מיינען, אַז נאָכדעם, ווי זיי האָבּען געוואונען די ליבּע פון אַ געוויסען מאַן און ער איז געגאַנגען הייראַטען מיט איהר, האָט זי שוין איהר „ליבּע" געענדיגט, דאַרף זי שוין ווערען אַ מאַמע בּלויז, אַ ווייבּ, אַ פיהרערין פון דער קיך, אַן'אַם צו די קינדער. די זאַך אָבּער איז, וואָס די פרוי דאַרף שטרעבּען צו דעם, אַז זי זאָל קיינמאָל נישט אויפהערען צו שפּי־לען די ראָלע פון אַ געליבּטע, ווען זי זאָל דאָס אין זינען האָבּען, וואָלטען אַ סך פאַמיליען־צרות נישט פאָרגעקומען. די פרוי, אין אַלגעמיין, וואָלט דאַן מעהר אַכט געלייגט אויף איהר קליידונג, אויף איהר אַלגעמיינער האַלטונג, אויף איהרע רייד און פיהרונג אין הויז.

דאָס זעלבּע איז איינענטליך אויך ריכטיג וועגען מאַן. אויך נאָך דער הייראַט דאַרף ער, דער מאַן, געדענקען, אַז ער דאַרף נאָך אַלץ אָנהאַלטען די ראָלע פון אַ געליבּטען, אויף וויפיל דאָס איז נאָר מעגליך אין דעם פערהייראַטען לעבּען מיט די אַלע צרות, וואָס דאָס פערהייראַטע לעבּען בּרענגט.

די בּעקאַנטע אַקטריסע, בּילי בּוירק, האָט אין אַ זשורנאַל אויך געשטעלט די פראַגע: וואָס זאָל אַ פרוי טון, כדי פּטור צו ווערען פון דעם מאַנ'ס לינקע געליבּטע!? און איהר ענטפער אויף דעם איז אין קורצען אַזאַ: זי דאַרף אַליין זיין, וואָס ווע־נינער אַ „געוועהנליכע פרוי" און דאַרף ווערען אַ „געליבּטע". זי זאָגט אַזוי: עס פּאַסירט אַמאָל, אַז אַ מאַן פערליבּט זיך אין אַן'אַנדער פרוי, ווייל ער, אין די טיפענישען פון זיין נשמה, בּענקט גאָר נאָך זיין איינענער פרוי, נאָך איהר אַמאָליגער מיידעלשער, פייערדיגער ליבּע, נאָך איהר אַמאָליגער לעבּענסלוסטיגקייט, נאָך די יוגענד־פרייד, וואָס זי אַליין האָט אַמאָל אָנגעצונדען אין איהם. יאָ, די פרוי שטעהט דאָך נעבּען איהם, זי איז דאָך די, וואָס ערציהט זיינע קינדער, זי איז דאָך די, וואָס גרייט איהם צו דאָס עסען. יאָ, אַלץ איז אמת, אָבּער נישטאָ אין איהר די אַמאָליגע פרייד! זי האָט זיך אַזוי אונטערטעניג אונטערגעגעבּען אונטער

די שווערינקייטען פון קינדער־ערציהונג, פון פערהיי־ראַטען לעבּען אין אַלגעמיין, אַז זי האָט אין איהר האַרץ נישט געלאָזען מעהר קיין בּרעקעל פּלאַץ פאַר זאָרגלאָזינקייט, פאַר שטיפערישקייט, פאַר מייד־לשאַפט... זי איז געוואָרען אַ שקלאַף צום הויז. קיינער האָט איהר נישט פערשקלאַפט, נאָר זי אַליין האָט זיך פערשקלאַפט! זי בּעשולדיגט, געוועהנליך, דעם מאַן אין דעם, אַז ער העלפט איהר נישט צו טראָגען דעם יאָך פון הויז. אַמאָל איז עס טאַקע אמת. אָבּער אין אַלגעמיין, איז די פרוי אַליין שול־דיג, וואָס זי פערבּינדט אַלע איהרע געפיהלען און שטימונגען, און געדאַנקען מיט דעם פאַמיליען־לע־בּען בּלויז. זי פערשקלאַפט זיך אַליין.

אַ פרוי דערוויסט זיך, אַז דער מאַן האָט עפּעס אַן'אַנדערע פרוי, אַ נעהיימע געליבּטע. געווים איז דאָס פאַר דער פרוי אַ וועהטאָג. אָבּער זי דאַרף זיך נישט פערלירען. דער מאַן, קען זיין, בּענקט נאָר נאָך איהר אַליין.

וואָס טוען פרויען אין אַזאַ מאָמענט? עס זענען ד' אָפּערשידענע פרויען און פערשידען איז זייער האַנדלונג. איינע וועט וועלען בּעזיגען איהר מאַן מיט טרעהרען. דאָס איז אַ שלעכט מיטעל. דאָס ווירקט שלעכט. זי וויינט פאַרוואָס ער האָט זי נעגאַרט; פאַרוואָס ער איז איהר אומטריי; פאַר וואָס ער איז אַ הפקר־יונג און אַזוי ווייטער. אין די טענות און אין די טרעהרען קען ליגען אַ געוויסער אמת. אָבּער צו העלפען איז אַזאַ פאַל איז דאָס וויינען אַ קנאַפּער מיטעל. אַמאָל מאַכט דאָס נאָר נאָך ערגער.

פערהאַן, ווידער, אַ פרוי, וואָס וועט „אָפּטון" דעם מאַן אַז זעט זיך אויך אויסזוכען אַ געליבּטען.

פערהאַנען פרויען, וואָס וועלען אָפּעלירען צום מאַן אין נאָמען פון די קינדער. אָבּער דאָס טויג נישט.

וואָס־זשע דען זאָל די פרוי טון, ווען זי וויל דאָך צוריקגעווינען איהר מאַנ'ס ליבּע?

קודם כל, זאָגט די אויבּענדערמאָנטע אַקטרי־סע, דאַרף זי דאָס נעהמען קאַלטבּלוטיג. זי דאַרף אויספאָרשען, וואָס אַוועס האָט געמאַכט, ער זאָל צוגעצויגען ווערען צו יענער פרוי, זי דאַרף ווידער זעהן אויפצוזאַקסען אין זיך איהר אַמאָליגע לעבּענס־לוסטיגקייט. זי דאַרף זעהן אָביסעל אַנדערש צו ווע־רען. זי דאַרף אין אַזאַ פאַל האַנדלען מיט טאַקט, דאַרף נישט קומען צום מאַן מיט טענות, אַז ער איז איהר עפּעס שולדיג. זי דאַרף בּכלל איהם צוליבּ זיין טאָט נישט יאָרען (כאָטש ער זאָל דאָס אַפילו ווערט זיין) אויבּ איהר אַבּזיכט איז צוריק גאַנץ מאַכען זייער לעבּען.

די פראַגע ווערט געשטעלט: וואָס זאָל אַ פרוי טון? ווייל עס איז אָפט אַ סך טראַגישער פאַר דער פרוי צו נעיגענען זיך מיט דעם הויז, מיט דעם איינגעשטעלטען לעבּען איהרען, ווי עס איז

פאַר דעם מאַן, די לאַגע איז אַזאַ, אַז דער מאַן איז דאָך פרייער, אַז איהם לעבּט זיך גרינגער און בּעקוועמער אין אַ סך הינזיכטען. צי דאָס וועט אַמאָל איינגאַנצע זנעביטען ווערען צי נישט — נאָר היינט צו טאָג איז עס אַזוי, מען מוז האַנדלען לויט דער צייט און לויט די אומשטענדען פון דער צייט. היינט צו־טאָג איז עס אויך געוואָרען אַן'אָפּטערע פאַסי־רונג, אַז אַ ווילד־פרעמדע פרוי זאָל זיך „אַריינ־מישען" אין עמיצענס פאַמיליען־לעבּען. די היינטיגע פערהייראַטע פרוי דאַרף דעריבּער געדענקען, אַז זי האָט כסדר קאָנקורענטקעס אויף דער ליבּע פון איהר מאַן. פערהאַן היינט־צו־טאָג אַ סך מייד־לעך, וואָס — אין זייער פערשייטקייט — וועלען זיי זיך נישט אָפּשטעלען צו פיהרען ליבּעס מיט פער־הייראַטע מענער. די היינטיגע מאָדערנע פרוי דאַרף, דעריבּער, וויסען, אַז היינט־צו־טאָג איז עס אַ סך שווערער און נויטיגער אָנצוהאַלטען דעם מאַנ'ס ליבּע, ווי צו געווינען זיין ליבּע.

און דאָ, בּעמערקט די אַקטריסע, איז דאָ נאָך אַ ווייטיגער פּונקט. גאַנץ אָפט מיינט דעם מאַנ'ס ליבּע צו אַן'אַנדער פרוי זעהר ווייניג, ס'איז בּלויז אַ לייכטער „פלירט". נאָר עס פּאַסירט, אַז ווען די פרוי ווערט אייפערזיכטיג און זי הויבּט אָן צוליבּ עס צו פערביטערען דעם מאַנ'ס לעבּען צוליבּ אַוזוי ווי אַליין אַ פונק אין אַ פייער, ערשט דאַן ווע ווי הויבּט אָן צו ברענען ווענגי רעם, ווערט דאָס אַן'ערנסטע זאַך אין דער געפיהל צו דער צווייטער פרוי ווערט גרע־סער אין דעם מאַנ'ס האַרצען. דער מאַן האָט דאָס פאַר'ן מויל נישט געוואָלט אַרויסבּרענגען. אָבּער אַז זי, די פרוי האָט צו איהם נענומען רעדען וועגען דעם, איז איהם אַראָפּ אַ יאָך פון קאָפּ און ער האָט דאַן ערשט אין דער צווייטער פרוי זיך פערליבּט מיט אַן'אמת.

די נעשיכטע איז אַזאַ: דער מאַן, אין אַלגע־מיין, האָט ראָך נאָך אַלעמען אַ געפיהל פון עהרליכקייט. זעהר ווייניג מענער זענען דאָ, וואָס וועלען בּיי־יערער נייער „פלירט" גרייט זיין צו צוברעכען זייער פאַמיליען־לעבּען. דאָס הויז איז זיי ליבּ און קינ־דער זענען זיי ליבּ. און, ווי געזאָגט, עס קען זיין, אַז אויך די איינענע פרוי איז זיי ליבּ.

אָבּער וויסען דאַרף די פרוי, זאָגט בּילי בּוירק, אַז דער מאַן האָט שטענדיג אַ געפיהל אין זיך פון איינעהמען, פון בּעזינען און די איינענע פרוי דאַרף זעהן אין איהר אַליין אויפצוהאַלטען דעם געפיהל פון שטאָלץ, פון זיכערקייט, זי דאַרף אויך זעהן אויפצו־האַלטען אין זיך איהר לעבּענסלוסטיגקייט, שטיפעריש־קייט — און דאַן וועט זי אין די מערהסטע פאַלען לעבּען רוהיגער.

דאָס לעבּען בּייט זיך, אָבּער דאָס פאַמיליען־לעבּען בּלייבּט און עס בּלייבּען נאָך אויך די אַלטע פראַגען און שווערינקייטען, וואָס זענען פערבּונדען מיט'ן פאַמיליען־לעבּען. מען דאַרף שטענדיג קוקען אויף דעם לעבּען מיט אָפּענע אויגען. עס זענען דאָ פראַגען, וואָס בּלייבּען אייבּיג ניי.

די פערזענליכקייט פונ'ם בעוואוסטען ענגלישען דענקער און שרייבער בערנארד שאו.

אַרטשיבאַלד הענדערסאָן דערצעהלט טשיקאַווע פאַקטען, וועלכע שילדערען פאַר אונז דעם לעבען און די פערזענליכקייט פון דעם בעוואוסטען ענגלישען שרייבער און דענקער בערנאַרד שאָו:

בערנאַרד שאָו: זאָגט ער, איז דער ריינסטער מענש, וועלכען איך האָב ווען עס איז געקענט אין מיין לעבען: ער איז ריין קערפערלייך, גייסטיג און מאָראַליש. זיין הויט איז צאַרט, ווי ביי אַ קינד. ער האָט קיין שום שלעכטע געוואוינהייטען נישט. ער טרינקט נישט קיין שום שאַרפע געטראַנקען, אַפילו טעי און קאַפע טרינקט ער אויך נישט. ער עסט נישט קיין פלייש, ער רויכערט נישט, ער בענוצט נישט קיין שום זידעל-וואָרט. ער שווערט זיך קיינמאָל נישט. קיין שום סקאַנדאַל האָט קיינמאָל נישט אַנגעריהרט סאַי זיין געזעלשאַפטליכען, סאַי זיין פריוואַטען לעבען. ער איז דער גליקליכסטער פאַמיליען-מענש, וועלכען איך האָב ווען-עס-איז גע-קענט אויף דער וועלט.

שאָו פעראייניגט אין זיך די אומשולדיגע ריינ-קייט פון אַ קינד מיט דער טיפער קלוגשאַפט פון אַן איבערגעהאַפטען זקן. ער איז בכלל אַ מערקווירדי-גער מוסטער פון יוגענד און עלטער צואַמען, פון לוסטיגקייט און ערנסטקייט אין דער זעלבער צייט.

דער שרייבער ברענגט דערביי טשיקאַווע ביי-שפילען, וועלכע בעווייזען ווי אָריגינעל און שאַרפ-זיניג שאָו א.ז.וו. אין לעבען און אין זיינע בעציהונגען צו מענשען.

ווען דער שרייבער פון דעם אַרטיקעל האָט זיך צום ערשטען בעקענט מיט שאָו'ס ווערק, איז ער גלייך בעגייסטערט געוואָרען און איז ממש פער-כאַפט געוואָרען פון שאָו'ס בליצענדיגע געדאַנקען. מיט דעם ברען פון אַ יונגען מאַן האָט ער אָנגעשריי-בען דאַמאָלסט אַ בריף צו בערנאַרד שאָו, וועגען וועלכען די וועלט האָט נאָך ווייניג געוואוסט. ער האָט פאָרגעלייגט אין בריף זיין פּלאַן צו שרייבען אַ בוך וועגען שאָו; און האָט געוואַרט מיט אַ ציטער אויף שאָו'ס ענטפער. אין אַ קורצע צייט אַרום בעקומט ער פון שאָו'ן אַ פּאָסט-קאַרטעל מיט איין פראַגע: „שיקט מיר אייער פאָטאָגראַפיע".

דער שרייבער דערצעהלט, אַז צום אומגליק זעהט ער אויס אויף די בילדער ווי אַ גזלן, און אַוועקשיקענדיג זיין בילד, איז ער געווען זיכער, אַז ער וועט נישט אויסנעהמען ביי שאָו'ן. ערשט פּלוצ-לונג בעקומט ער פון שאָו'ן אַ צווייטען פּאָסט-קאַרטעל מיט אַן אויפשריפט: „איהר זעהט אויס צו זיין אַ מענש, וועלכער קען דורכפיהרען אַזאַ אַרבייט".

נאָך דריי יאָהר שווערע אַרבייט איז דער שרייבער געקומען צו שאָו'ן אין לאָנדאָן אין דעם יאָהר 1907, און שאָו האָט איהם בוכשטעבליך בע-צויבערט מיט זיין פערזענליכקייט. שאָו, אַ מאַן פון איבער זעקס פוס די הויך, מיט רויטע האָר און מיט אַ רויטער באָרד, מיט גרויליכע דיקע ברעמען, מיט בלויע שמייכעלדיגע און בליצענדיגע אויגען און מיט אַן אויסערגעוועהנליך הויכען שטערען פון אַ ווייסע מאַרמאָרנעם קאָליר. האָט האָן געמאַכט אַ שטאַרקען איינדרוק אויף יעדען איינעם. אין זיינע האַסטיגע, נערוועזע בעוועגונגען האָט זיך געפיהלט אַ קוואַל פון ענערגיע און לעבען. עס האָט זיך גע-פיהלט דער שטאַרקער, געזונטער, ענגלענדער, וואָס האָט ליב ספּאָרט און אַרבייט. און אַזוי איז ראָס טאַקע: שאָו האָט ליב פערשידענע ספּאָרטען ספּאָרט און קען אַרבייטען ביי די שווערסטע אומשטענדען און אָהן אויפהער גאַנצע נעכט גאַכאַנאַנד; ער פלעגט שרייבען, דערצעהלט דער שרייבער, אין באַהן, אין קאר און וואו עס פלעגט זיך נאָר מאַכען. שאָו אליין זאָגט אין שפּאַס זיך אויסגעדריקט, אַז ער איז אַ שיכור, וואָס איז פער'שיכור'ט פון זיין אַר-בייט, ער פערלירט נישט אומזיסט קיין איבעריגע מינוט, און נוצט אויס יעדע פרייע שטונדע פאַר ערנסטער אַרבייט.

זיין בעציהונג צו מענשען איז אַן איינפאַכע און פריינדליכע: עס פיהלט זיך ביי איהם נישט קיין שום אָנגעבלאָזענקייט און פרעמדקייט.

שאָו אַליין האַלט, אַז נאָר דורך ענערגיע און אַרבייט קען מען דערגרייכען אַ הויכען ציל אין לעבען. „ניין און ניינציג פּראָצענט פון מיר איז פונקט ווי ביי ייערען מענשען", האָט ער איינמאָל בעמערקט צום שרייבער.

יאָ, אָבער צו ווערען אַ בערנאַרד שאָו דאַרף מען האָבען נאָך דעם איין פּראָצענט, וואָס פעהלט צו די גאַנצע הונדערט פּראָצענט, וועלכער בע-שטעהט פון טאַלאַנט.

און עס קען זיין, אַז גראָד דער איינציגער פּראָצענט איז ראָס, וואָס עס טיילט אָפּ אַ געוועהנלי-כען מענשען פון אַ גרויסען טאַלאַנט.

ריכטיג האָט אַמאָל בעמערקט דער בעריהמ-טער עדיסאָן, אַז אַ טאַלאַנט בעשטעהט פון ניין-צעהנטלעך שווייס און איין צעהנטעל אינספּיראַציע, בעגייסטערונג.

מיט שווייס אַליין קען מען קיין טאַלאַנטפולע ווערק נישט שאַפען, אָבער מיט דעם איין פּראָצענט בעגייסטערונג אַליין, אָהן שווערע אַרבייט, קען מען אויך נישט דערגרייכען קיין אומשטערבליכקייט...

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינענע פראצאווניע פון וועהליכע ארטאפעדישע אפאראטען. און קלעדקעס אויף פלאטפוס. קינסט-ליכע פיס, נאכמעכען א. ז. וו.
עמפפאנגט פון 5—7 אין אוונט.

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספעציאליסט פאר הויט-, האר און .מענערישע קראנקהייטען, בענער - שוואכע, לישעי און דעק. רענטגען-שטראהלען און קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד.

Dr. H. WOLKOWSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87
ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענע-רישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, עלע ארט אנאליזען, בעהאנד-לונג מיט קווארץ-שטראהלען.
עמפ. פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אוו.

פון יודישען לעבען אין רוסלאנד.

(ענדע פון 3-טען זייט)

בילד פון קריסטוס'עס הייליגער מאַמען. אין מאַג-כע הייזער איז אויך געווען דאָס בילד פון לע-נין'ען.

מיר זענען אריין צום פויער מאַטוועי. זיין הויז איז אַלט, פערראויכערט. אַ ספעציעלער הויכער אָרט דינט פאַר אַ בעט פאַר דער גאַנצער פאַמיליע. איין פענסטער איז אויסגעבראָכען און פערשטעקט מיט שמאַטעס. מיר האָט זיך געדוכט, אַז דאָס פענסטער איז נאָך געווען אויסגעבראָכען מיט 23 יאָהר צוריק, ווען איך בין געווען אין דעם דאָרף. אין איינעם פון די ווינקעלעך פון הויז איז געשטאַנען אַ פּיאַנאָ. איך בין צוטומעלט געוואָרען.

איך פרעג דעם שמיד, ווי אַזוי עס קומט צו מאַטוועיען אַ פּיאַנאָ. דערצעהלט מיר דער שמיד פאָלגענדעס: מאַטוועי איז איינמאָל אַוועקגעפאָה-רען אין דאָרף פערקויפען קאָרן. נאָכדעם ווי ער האָט דאָס קאָרן פערקויפט, איז ער געגאַנגען אין די קאָאָפּעראַטיווען איינצוקויפען אַלץ, וואָס ער דאַרף פאַר'ן הויז. ער האָט דאַרטען גאַרנישט גע-קאָנט קריגען. פיהרען צוריק די רוסישע רובעל אין דאָרף האָט ער נישט געוואָלט. ער האָט זיי מורא געהאַט צו האַלטען, טאָמער וועט פון זיי גאַרנישט ווערען.

אַזוי אַרומגעהענדיג איז ער אַריינגעגאַנגען צו יאַנקעל'ן, דעם יודען, וואָס האָט אויפגעקויפט קליינען אין קאָרן אין די אַרומיגע דערפער. יאַנ-קעל האָט געהאַט אַ נעראָטענע טאָכטער, רבקה'לע, ער האָט פאַר איהר געקויפט אַ פּיאַנאָ. רבקה'לע האָט שוין לאַנג חתונה געהאַט, איז אַוועקגעפאָה-רען פון שטעטעל, יאַנקעל איז אַ קבצן געוואָרען, אָבער די פּיאַנאָ איז נאָך אַלץ געשטאַנען. ווען מאַטוועי איז אַריין צו יאַנקלען אין הויז, איז ער אַריין אין יענעם צימער, וואו די פּיאַנאָ איז גע-שטאַנען. ער האָט אַ קלאַפּ געטון אויף די קלאַווי-שעס און האָט דערהערט, אַז עס שפּילט. אויף רו-סיש הייסט עס „איגראַיעט". איהם איז דאָס גע-פעלען געוואָרען, האָט ער ביי יאַנקלען אָפּגעקויפט די פּיאַנאָ.

יאַנקעל איז געווען גליקליך, וואָס ענדליך האָט ער געקראָגען אַ קונה, וואָס וועט איהם גע-בען אַ פּאָר פונט ברויט, אָדער אַ פּאָר רובעל, פיט וועלכע ער וועט קאָנען קויפען ברויט. אויף מאָרגען איז מאַטוועי געקומען מיט זיינע שקצים, מיט אַ פּאָר פערד, מען האָט אַרויפגעשטעלט די פּיאַנאָ אויפ'ן וואָגען און זי געבראַכט אין דאָרף.

אין דאָרף האָט די פּיאַנאָ אָנגעמאַכט אַ גע-וואַלדיגען רושם. יעדערער פון דאָרף איז געקומען צו מאַטוועיען און געהאַלטען אין איין קלאַפּען. אָבער באַלד איז דאָס קלאַפּען אויף דער פּיאַנאָ אַלעמען דערעסען געוואָרען, און איצט שטעהט די פּיאַנאָ אַ פער'יתומ'טע, אַן איבעריגע ביי מאַטוועי-יען אין הויז.

איך בין זיכער, אַז ווען אַן אַמעריקאַנער ריי-זענדער וואָלט צופעליג אַריינגעגאַנגען צו מאַטוועי-יען אין הויז און וואָלט דערזעהן די פּיאַנאָ, און ווען דער שמיד וואָלט איהם גאָר נישט דערצעהלט ווי אַזוי די פּיאַנאָ איז אַהער געקומען, וואָלט ער אָנגעשריבען פאַר דער אַמעריקאַנער פּרעסע אַ גלענצענדען אַרטיקעל, אַז אין די הייזער פון די רוסישע פויערים זענען אפילו פּיאַנאָס אויך פאַר-האַן. אַזוי האָט דער רוסישער פויער פּראָגרעסירט. אָבער צו מיין גליק איז דער שמיד געווען נעבען מיר, און ער האָט מיר אַלצדינג ערקלערט.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעץ.
היינט, דינסטאג, דעם 19-טען, 9 א זייגער אין אווענד
צו פאפולערע פרייזען פון 1 ביז 2.50 זל.
צום ערשטען מאל אין דעם סעזאן
„די שווארצע חופה"
אין 5 אקטען פון קיציס. — האנדלונג: 1-טער אקט: מאביליזאציע; 2. אקט: אינטריגע צוליב ליבע; 3. אקט: צו וואס ליבע קען ברענגען; 4. אקט: דער אהיימקעהר פון מלחמה; 5. אקט: די שווארצע חופה.
מיטוואך, דעם 20-טען, 9 אין אווענד צו פאפולערע פרייזען פון 1 ביז 2.50
צום לעצטען מאל די חלומות פון ליבע צום לעצטען מאל
אפערעטע אין 3 אקטען מיט 25 נומ' געזאנג און טענץ פון ליליען רעזשי: ל. ראבינאוויטש.
ס'נעמט אנטייל (לויט א.ב.) פריען: בעזמאן, באריסאווא, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, קארעני, קאמפאניעץ. מענער: אריעל, א-יונגבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.
אדמינ.: מ. ארנוואלד. מוזיק. לייטער: ל. זעלמאן. בילעטען אין פילהארמאניע-קאסע.
אנאנס!!! קודצליך ווינטיג נייעס!!! אנאנס!!!

דער שווארצער וואלף

(ראמאן). (64

קאַטשאַלקאָווסקי'ס אויטאָמאָביל האָט פאָרט-געזעצט דאָס געיעג.

ער האָט פערקירעוועט אויף רעכטס און אָפּ-געשניטען וואַלדעק'ן דעם וועג צו די אַלעיען, און צום צענטער שטאָט.

נישט פטר'נדיג קיין צייט אויף טראַכטען, האָט וואַלדעק אַ קעהר געטון זיין אויטאָ אויף לינקס און מיט די גאַנצע כוחות זיך ווייטער גע-יאָגט.

ער האָט געטריבען זיין אויטאָ, נישט אַכטענ-דיג אויף די פייפערייען פון די פּאָליציאַנטען, און די גאַנצע צייט געהערט דאָס בייזע רוישען פון זיין שונא'ס שווערען מאָטאָר...

די מינוטען זענען אָבער געפלויגען, און עס האָט אָנגעהויבען צו ווערען קלאָהר, אַז די פער-פאָלגער האָבען בעשלאָסען צייטווייליג אָפּצולויי-זען דעם נייעם אַטענטאַט אויפ'ן ענטלויפענדען „שוואַרצען וואָלף".

זיי האָבען געהאַט צו וואַרטען, און זיי האָ-בען זיך טאַקי נישט געאיילט, פונקט, ווי עס איילט זיך נישט דער טויט, וויסענדיג, אַז זיין קרבן וועט איהם נישט אַוועקקומען.

וואַלדעק האָט דאַן דערפיהלט, אַז ער יאָגט זיך נישט אַליין, נאָר, אַז מ'יט איהם פאָהרט מיט נאָך עמיצער: זיין פּאַסאַזשיר איז דער טויט אַליין.

ווי זיין אויפמערקזאַמקייט איז נישט געווען פערשלונגען פון דער משוגע'נער געיעגעריי האָט ער דאָך בעוויזען אַ טראַכט צו טון וועגען זיך, צו דערמאָהנען זיך וועגען דעם איבערגעלעבטען, און זיך פאַרשטעלען, אַז ער זעהט איצט וואַרשאַ... אפשר צום לעצטען מאָל...

פון היינטיגען טאָג אָן וועט דער נאָמען וואַלדיסלאַוו לעמאַן בלייבען נאָר אַ זכר... פאַר זיינע פריינד און פיינד...

און דער אויטאָמאָביל זיינער האָט זיך ווייל-טער געיאָגט און געיאָגט.

די פערפאָלגער, ווי געזאָגט, האָבען זיך נישט געאיילט צו פערענדיגען מיט זייער גע-רודפ'טען קרבן.

דער מעכטיגער אויטאָ פון שונא האָט אָבער נישט אָפּגעטראָטען אויף אַ שריט.

וואַלדעק האָט פערשטאַנען, אַז קאַטשאַלקאָוו-סקי וויל איהם פערטרייבען אונטער דער שטאָט, און דאָרט מאַכען אַ סוף צו איהם.

דאָ אָבער האָט זיך ביי איהם צום ערשטען מאָל אָנגעצונדען אַ שטיקעל האָפענונג.

ער איז אַרויסגעפאָהרען אויפ'ן שאָסעי, און אַרומקוקענדיג זיך אין די זייטען, האָט ער גע-טראַכט וועגען אויסגעפונען עפּיס אַ פּאַסיג אָרט, כדי צו קאָנען פּלוצים פערטאַרמאַזירען זיין אויטאָ, און אַראָפּשפּרינגען פון איהם.

שפּעטער — האָט ער געפלאַנט — וועט ער זיך ערגיץ פערשטעקען אין די קשאַקעס, און בע-מיהען זיך צופוס אַריינקריגען זיך אין דער שטאָט, אָדער, אַלענפאַלס, לאָזען גאָן זיך לויפען די חב-רה-לייט, ביז ער וועט זיי פערשלעפען צו אַ פּאָ-ליציי-פּאָסטען...

אין דער נאַכט פינסטערניש, צווישען די גע-דיכטע קשאַקעס קאָן מען נאָך האָבען אַ שטיקעל האָפענונג אויף ראַטעווען זיך, בעת אויף די גאַסען...

אַ בליק, וואָס ער האָט אַ וואָרף געטון הינ-טערווייליכץ האָט איהם איבערצייגט, אַז דער שטח צווישען איהם און זיינע פערפאָלגער האָט זיך נישט פערגרעסערט, נאָר פערקלענערט, — פערקלע-נערט...

דער מאָטאָר האָט פונקציאָנירט אויסגעציי-כענט...

אין מיטען ברען פון געיעג זענען אויפ'ן שאָ-סעי ענטקעגענגעלאָפען צוויי צויאַכמערטע פּאָלי-ציאַנטען, מאַכענדיג מיט די הענד.

וואַלדעק איז געפאָהרען גלייך אויף זיי — עס האָט זיך דאָך געהאַנדעלט וועגען זיין לעבען...

די פּאָליציאַנטען האָבען קוים בעוויזען אָפּ-צושפּרינגען אין אַ זייט.

הינטער איהם האָט אָפּגעהילכט אַ שאָס.

ווער האָט עס געשאָסען, די באַנדיטען, צי די פּאָליציאַנטען?

אין געדאַנק האָט זיך וואַלדעק געפרייט, וואָס ער פאָהרט אויף אַ געדעקטען אויטאָ, און נישט אויף אַן אָפענעם טאָרפעדאָ.

דאָס דעקעכץ האָט איהם געשיצט און בע-האַלטען פון די שונאים'ס צילען.

אויף דעם שאָסעי איז נישט געווען איצט קיין שום בעוועגונג.

אין וועג איז איהם נאָר ענטקעגענגעקומען נאָר איין אויטאָמאָביל, דער שאָפער, פון וועלכען עס האָט עפּיס צו איהם געשריגען, נאָר ער האָט נישט געהערט, וואָס.

וואַלדעק האָט געשניטען דעם גלאַט געפלאַס-טערטען וועג, ווי אַ מעטעאָר...

אָבער די פערפאָלגער זיינע זענען אַלץ נע-הענטער צו איהם צוגעקומען.

אין זיין גרויס פערצווייפלונג האָט וואַלדעק געזעהן, אַז אויפ'ן וועג איז אין ערגיץ נישטאָ אַ פּאַסיג אָרט, וואו ער זאָל קענען פּרובען אויספיה-רען, ווי געהעריג זיין פּלאַן.

מיט אַן אומרוהיגען בליק האָט ער געניש-טערט אין דעם פינסטערען אַרום אַרום.

געקירעוועט דעם רודער האָט ער מיט דער לינקער האַנד, און מיט דער רעכטער האָט ער שנעל פונאַנדערגעקנעפּעלט זיין מאַנטעל, און צו-געגרייט זיין רעוואָלווער.

דער וועג איז געגאַנגען באַרג אַראָפּ, און וואַלדעק האָט פערקלענערט דעם אימפעט פון זיין מאַשין.

דער גרויסער אויטאָמאָביל פון זיין שונא האָט זיך נאָך מעהר דערנעהענטערט.

דער רויש פון דעם מאָטאָר איז געוואָרען נאָך בייזער און דראָהענדער...

אין עטליכע מינוט אַרום וועט עס נעהמען אַ סוף...

דער פער'יאוש'טער בעדאַנק פון וואַלדעק'ן האָט געאַרבייט מיט אַ געוואַלדיגער שנעלקייט.

(פאָרטזעצונג קומט)

סענסאציאנעלער ארויסטריט געגען פוילען
פון פרעזידענט פון דייטשער פארלאמענט.

ב ע ר ל י ן, 18. (אטע) „פאסישע צייטונג" מעלדעט, אז דער פרעזידענט פון דייטשען רייכס-טאג לעבע האט אויף א קרייז-צוזאמענפאהר פון דער סאציאל-דעמאקראטישער פארטיי אין ברעס-לוי געהאלטען א רעפעראט, אין וועלכען ער האט ארומגערעדט דעם סאציאליסטישען פראגראם פון דער מלוכה-פערטיידיגונג.

אין דעם רעפעראט האט דער רעדנער אויס-געפיהרט, אז די דייטשע סאציאל-דעמאקראטיע איז נישט געגען דער רייכסווער.

אין רעפעראט האט לעבע אויך בעריהרט די פראגע פון די דייטשע מזרח גרעניצען און ער-קלערט, אז הגם ער איז נישט מסכים מיט גענע-ראל גרענער'ס שטאנדפונקט, איז דאך א פאקט, אז פוילען האט דורך א אטענטאט פערנומען ווילנא און מ'קאן ערווארטען ענליכע מעשים אין אוי-בער-שלעזיען און אין מזרח-פרייסען.

דער רעפעראט פון פרעזידענט פון רייכסטאג האט ארויסגערופען א שטורמישע דיסקוסיע, אין וועלכער עס זענען ארויסגעטרעטען די געגנער פון דעם פערטיידיגונגס-פראגראם פון דער רייכסוועהר.

68 פערזאן געפרוירען געווא-רען אין ענגלאנד.

ל א נ ד א ן, 18 (אטע). לויט אפיציעלע ידיעות זענען אין די לעצטע פרעסט געפרוירען געווארען אין ענגלאנד 68 פערזאן.

70 גראד פראסט אין אירקוטסק.

ר י ג א, 18. (אטע) פון מאסקווע מעלדעט מען, אז אין אירקוטסק איז נאטירט געווארען א טעמפעראטור פון 70 גראד אונטער דער נול.

לויט די לעצטע ידיעות זענען צוליב די פרעסט געפרוירען געווארען 27 פערזאן.

היינט — וויכטיגע סיים-זיצונג
פארשלאג צו שטעלען דעם פינאנץ-מיניסטער פאר'ן מלוכה-טריבונאל.

ו א ר ש א, 18 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט). אויף דער סיים-זיצונג, וואס קומט מארגען, דינסטאג פאר זאל ארייגעטראגען ווערען א פארשלאג וועגען צו ציהען צו פער-אנטווארטליכקייט פאר'ן מלוכה-טריבונאל דעם פינאנץ-מיניסטער טשעכאוויטש פאר'ן איבערטרע-טען דעם בודזשעט פון פערגאנגענעם יאהר אויף 500 מיליאן זל.

צוליב דעם, וואס אזא פארשלאג מוז האבען 100 אונטערשריפטען, וועט דער פ.פ.ס.'שער סיים-קלוב מארגען פאר דער סיים-זיצונג אפהאלטען א זיצונג, אויף וועלכער עס וועט בעטראכט ווע-רען די פראגע אויב די פ.פ.ס. זאל דעם פארשלאג אונטערשטיצען.

פון דער שטעלונג פון פ.פ.ס.'ען סיים-קלוב איז אלזא אפהענגיג צי אזא פארשלאג וועט ארייג-געטראגען ווערען אדער נישט.

אפגעלעגט די זיצונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע ביים סענאט.

ו א ר ש א, 18 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט) היינט האט געזאלט פארקומען א זיצונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע ביים סענאט, אויף וועלכער עס האט געזאלט בעטראכט ווערען דער בודזשעט פון קריגס-מיניסטעריום.

צוליב דעם אבער, וואס אלע אפיצירע זע-נען געווען אויף דער לויה פון איידעם פון מלוכה-פרעזידענט און צו דער זיצונג פון דער קאמיסיע, איז נישט געקומען קיין פערטרעטער פון קריגס-מיניסטעריום, איז די זיצונג אפגעלעגט געווארען.

פרעמ. בארטעל סאלידאריזירט זיך מיט מינ. טשעכאוויטש.

ו א ר ש א, 18 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט). אין צוזאמענהאנג מיט דעם פארשלאג וועגען צו ציהען צו פעראנטווארטליכ-קייט דעם פינאנץ-מיניסטער פאר איבערטרעטען דעם בודזשעט, האט מיניסטער טשעכאוויטש אי-בערגעגעבען דעם פרעמיער א בקשה וועגען דימיסיע.

פרעמיער בארטעל האט די בקשה נישט גע-נומען אין אכט און ערקלערט, אז די גאנצע רע-גירונג סאלידאריזירט זיך מיט'ן מיניסטער טשע-כאוויטש און נעהמט אויף זיך די פולע אחריות פאר דער דאזיגער טאט.

פרעמיער בארטעל קאנפערירט וועגען די וואוינונגס-נויט אין פוילען.

ו א ר ש א, 18 (טעלעפאניש פון אונזער ספעציעלען קארעספאנדענט) היינט נאכמיטאג האט פרעמיער בארטעל אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט די מיניסטארען סקלאדקאווסקי, יורקעוויטש און מאראטשעווסקי, וועגען דער וואוינונגס-פראגע פוילען.

190 שרפות אין א טאג.

ב ע ר ל י ן, 18 (אטע). אין משך פון שבת'-דיגען טאג זענען די פייערלעשער אין בערלין ארויסגערופען געווארען 190 מאל. דאס איז די העכסטע צאהל, וואס איז ביז איצט נאטירט גע-ווארען אין בערלין.

יודען און פאליאקען
האבען אמוועניגסטען אנאלפאבעטען.

פ ר א ג. (יט"א) לויט אן אפיציעלער סטאטיס-טיק, וואס איז די טעג פערעפענטליכט געווארען דורכ'ן קריגס-מיניסטעריום, פאלט אויס אויף דער אלגעמיינער צאהל 4939 אנאלפאבעטען אין דער טשעכאסלאוואקישער ארמעע פאר'ן יאהר 1928 — 1552 רוטענער, 1535 סלאוואקען, 774 רומע-נער, 346 אונגארען, 345 טשעכען, 205 דייטשע, 87 ציגיינער, 71 יודען און 24 פאלאקען.

פולקאוניק פעטערסאן
אין ירושלים.

י ר ו ש ל י ם, 18. (יט"א טעלעגראפיש) ס'איז אנגעקומען דער קאמענדאנט פון יודישען לעגיאן בעת דער מלחמה, פולקאווניק פעטערסאן.

זי בעקאנט איז פעטערסאן איצט דירעקטאר פון דער פעריזיכערונגס-געזעלשאפט „יהודה" און עגיפטען.

געשטארבען א מיטגליד
פון דאנציגער סענאט.

ו ו י ן, 18. (יט"א טעלעגראפיש) „נייע פרייע פרעסע" מעלדעט, אז די פריינד פון ד"ר הערצל האבען בעשלאסען צום 25-טען יאהרצייט פון ד"ר הערצל, וועלכער פאלט אויס אין יאהר 1929, אויפצושטעלען א דענקמאל פאר דעם גרויסען פיהרער, א בעוואוסטער יודישער סקולפטאר האט שוין געזאלט מאכען א מאדעל פון דעם דענקמאל.

א יודישער מוזיי אין א"י.

י ר ו ש ל י ם, 18. (יט"א טעלעגראפיש) ד'אאיז אנגעקומען די פולע איינריכטונג פון ד"ר הערצלס ארבייטס-צימער, דאס וועט זיין דער אנהויב פון א יודישען מוזיי אין ארץ-ישראל.

LEKARZ DENTYSTA צאהן-ארצט

St. GELBERG

זאכארניא 15, טעל. 31-08.

היילט גאנץ פערגאכלעסיגטע ציינער- און מויל-קראנקהייטען, צאהן-ציהונג אהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראהלונג, ספעציעלער לאבארא-טאריום פון קינסטליכע ציינער.

נעהמט אן פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז, אויערן קר.	10—11, 2—5, 6—7
ד"ר רודשאנער הויט און געשלעכט קר.	10—11, 1—2
ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק	1—2, 7—8
ד"ר יוסטמאן נערווען קראנקהייטען	12—2
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר שאפירא פרויען און געבורטס-הילף	11-1½ 5-6
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קראנקהייטען	4-5 1—2
ד"ר הייזנבערג אינג. חקרץ לונגען-קר.	12—1, 6—7
ד"ר טאוועל רענטגען	10—12 4—6
א. גראזענטשיק צאהן-ארצט	3—7
ג. ראזעס צאהן-ארצט	9—2

צאהן-באהאנדלונג, בעליכטונגען, קוואצען, טעסטען א.א.ו. בי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט
הייל(ונג) פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (האר) מיט רענטגען-שטראלען, פאר בעשטראהלונג און דורכלייכטונ-גען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שוועסטער. אימפונגען געגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג. וויזיט אין דער שטאט.
ערצט.-קאסמעטיש. קאבינעט
פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אוונט

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 32-44
ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און מענער-סעקסועלע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפע (הער-אויסטאל)
נעהמט אן פון 8-10 און פון 5-8 אוונט.

Dr. med. ALBERT GOTLIB
פיעטריקאווער 26,
טעלעפאן 77-50.
אקושער און ספעציאליסט פון פרויען-קראנקה.
נעהמט אן פון 4 ביז 7 אוונט. 340₮

א שותף
מיט א קאפיטאל פון 10 ביז 15 טויזענד זלאטעס צו א פאבריקאציע ווערט געזוכט. צו ערפאה-רען קילינסקי 41, וו. 32 צווישען 2 — 4 נאכמ.

בייהיטעלמאכער
א ווערען געברויכט א גע-הילף אדער א האנד-נייער און א לערן-יונגעל.
סומריי, ווסכאדניא 25

האט רחמנות!
נעכטען האב איך פער-לוירען אין קאפיטאל - גע-העלט אויף אלט-שטאט 9 ביז ה' ראובן א בטטלע מיט אן ערך 70 זל., וואס איך האב בעקומען א גמילות-חסד. דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען רחמנות צו האבען און דאס געלד אפצוגעבען אין געוועלב פון ה' ראובן אויף אלט-שטאט 9. 4463

Dr. med.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציעל ארצט פאר נירען בלאזן- און הארן - קראנק.
NAWROT 8
tel. 19-90
עמפפאנגט פון 4-7 אוו. נעמט אויך אן אין דער לעטשניצע „Zdrowie" נאוואמיעסקא 3 פון 12½ ביז 2 זייגער נאכמ.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל 34-72
נעמט אן פון 6—8 אוונט.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט- און וועגערישע קראנקהייטען און ליכטהייל אינסט. נעמט אן פון 4—7 און אוונט

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. פון מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונט. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נאר קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. -
וויזיט 3 זל.

מעבל, שלאסעריי און שוויסעריי
J. REDER
ŁÓDŹ, Konstantynowska 11
(Róg Zachodniej)
כ'נעהם אן אלערארט שלאסעריי-ארבייטען צו ביליגע פרייזען און פינקטליכע אויספיהרונג.
פריוואט-וואוינונג: גדאנסקא 20.

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען-און הארץ-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע נערוועזן. אין דערהיים פון 3—5 נאכמיטאג.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען.
פעטריקאווער 10, טעל. 31-86
נעהמט אן פון 8—9½ פריא און פון 3½—4½ נאכמ.

44 וויכטיג פאר מחותנים 44
קויפט נישט קיין
מעבעל
בעפאר איהר איבערציינגט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט
גדאנסקא (דלוגא)
44 Ch. LAZNIK, tel. 62-56 44
נאר בי מיר קענט איהר קויפען מעבעל שיין, גוט און ביליג
44 בעמערק. אויך קויף איך פערשידען מעבעל, דיוואנעס, פעלצען, נייטמאשינען און צאהל די העכסטע פרייזען. קומט און איבערצייגט אייך! 44

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.
בושעווסקער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר.	4½—3½
ד"ר פערשנער קינדער-קראנקה.	9-11 3-4½
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט-קר.	12½—1½
ד"ר שמידגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד"ר בערגמאן פרויען און געבורטס-הילף	3—4

בסיבא-מערפיע, שפראך-שטערונגען וי שטאמלען א.א. הי פאקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהל. איני-שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפערעצ. אויף פערלאנג וויזיטען אין שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט
אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי סטאראפאלסקא צאהן-ארצט	10—1 3—6
קינסטליכע ציין, קראנען, פאמבען א. ז. וו.	

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט אין טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביי נאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 " " " " " —60 " 4 "
פאר א מילימעטער-שורה: נאכ'ן טעקסט—12 " " " " " —18 " 8 "
אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmann.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.